Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען — היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 266 | Łódź, Środa, 16 listopada 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, י״ז מרחשון תרצ״ג | № 266

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל.

עקזעקוציעס אום שבת
זאלען מעהר נישט געמאכט ווערען
אזא צירקולאר וועט ארויסגעבען דאס פינ.-מיניסטעריום

וו א ר ש א, 15 (טעל.)

נעכטען האט דעפ. הרב לעווין אינטערווענירט ביים פינאנץ-מיניסטער וועגען נישט אויספיהרען עקזעקוציעס ביי יודען אין שבת און ימים-טובים, ווי דאס ווערט פארגעזעהן אין די נייע עקזעקוציע-פארשריפטען.

אין רעזולטאט פון דער דאזיגער אינטערווענץ זאל ערשיינען א צירקולאר, אז מ'זאל נישט אדורכפיהרען קיין עקזעקוציעס ביי יודען אום שבת און יום-טוב טעג.

געשטארבען דער וויצע-פרעזעס פון פ.ק.א.

ח א ר ש ע, 15 (טעל.) היינט ביינאכט איז געשטארבען פון א הארץ-שלאג דער וויצע-פרעזעס פון פ.ק.א. יוזעף מאקושינסקי.

קאנצלער פאפען וויל קאנפערירן מיט די סאציאל-דעמאקראטען
די סאציאליסטען ווילען דערווייל נישט רעדען

ב ע ר ל י ן, 15. (ספ. טעל.)

דאס אונפעריהאפטע ווענדען זיך פון קאנצלער פאפען, מיט דער איינלאדונג אויף א קאנפערענץ צו די אנפיהרער פון די סאציאל-דעמאקראטע, איז דורך די דייטש-נאציאנאלע אויפגעגומען געווארען מיט אונצופרידענהייט. די טענהן, אז מיט זיין שריט וועט דער קאנצלער צו נישט מאכען זיין פלאן ווע גען שאפען א נאציאנאלע קאנצענטראציע.

אין די סאציאל-דעמאקראטישע קרייזען האלט מען, אז די איינלאדונג איז נאר א „טריק" כדי פאר-פען זאל קענען זאגען אז ער האט געטון אלץ, כדי צו דערגרייכען א פארשטענדיגונג צווישען פאר לאמענט און דער רעגירונג און זאל דערנאך קאנ טעגאריש קענען איבערייסען מיט דעם רייכסטאג.

ב ע ר ל י ן, 15. (ספ. טעל.)

דער קאנצלער פאפען איז בעכטען פון דרעזדען געפאהרען קיין האלע, אין דארטען האבען די קאמוניסטען און היטלעריסטען איינגעארדענט א פיינדליכע דעמאנסטראציע געגען קאנצלער, די פא ליציי האט געמוזט איבטערווענירען.

שטארקער אפקלאנג אין יודישען ישוב
פון דער רעדע פון הויך-קאמיסאר אויף דער זיצונג אין גענף

י ר ו ש ל י ם, 15. (יט״א טעלעגראפיש).

די רעדע פון הויך-קאמיסאר אויף דער זיצונג פון דער מאנדאט-קאמיסיע אין גענף, האט געפונען א שטארקען אפקלאנג אין יודישען ישוב. ס'ווערט טאוטע-געשטראכען, אז יודען וועלען קיינמאל נישט מסכים זיין צו שאפען א לעגיסלאטיווען ראט, אין וועלכען זיי וועלען מאיאריזירט ווערען דורך דער אראבישער מעהרהייט.

זאל פילהארמאניע
נארוטאוויטשא 20

היינט, מיטוואך, פינקטליך 9 אווענד, ווערט פארקומען
איינאיינציגער רעליגיעזער קאנצערט
משה קוסעוויצקי

פון וועלט = בעריהמטען
אויבער = קאנטאר
פון ווארש. סינאגאגע ר'

וועלכער וועט אויספיהרען
תפלות,
פאלקס-לידער
און אפערן-אריעס
פון זיין נייען רעפערטואר

ביים קלאוויר: פר' ליכטערמאן-דאווידאוויטש

צוליב דעם 10-טען יאהרצייט פון חזן-קאמפאזיטאר ר' א ב ר ה ם ד ו ב ב י ר נ ב ו י ם ז"ל, וועט משה קוסעוויצקי זינגען א קאפיטעל תהלים און מאכען א ה ז כ ר ה נאך דעם פערשטארבענעם.

ב י ל ע ט ע ן צום פרייז פון 1,09 זל. צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע ט ע ג ל י ך, פריה פון 11 ביז 2 א זייגער און נאכמיטאג פון 5 ביז 7 א זייגער.

6069

יודיש טעאטער פילהארמאניע
אנפיהרונג: א. בעזמאן און א. שטאקפעדער

פ ר י י ט א ג, דעם 18 נאוועמבער ד. י.

גראנדיעזער טעאטער = אווענד

אנסאמבל:
די בעריהמטע סוברעטין
רעגינא צוקער
בעריהמטער ארטיסט און זינגער
הערמאן פעניגשטיין

בערטא זאסלאווסקא,
עווא שטאקפעדער,
ליזא שלאסבערג,
סאניא בעזמאן,
לעאן געטליכערמאן.

קארל צימבאליסט,
אהרן אייזענבערג,
יוסף נייווירט,
דוד האמבורגער
דיריגענט: ל. זעלמאן.

עס ווערט געשפילט:
1) # דער געקויפטער חתן
קאמעדיע אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ.
2) # דאס חזנ'דל
2-טער אקט.
3) # ליד און טאנץ
קאנצערט-קאנקורס:

רעגינא צוקער: 1) יוסל... 2) 7 גוטע יאהר. 3) איך דאנק דיר גאטעניו. 4) א יודיש יונגעל — פון דוד בייגעלמאן.
הערמאן פעניגשטיין: 1) א חזנ'דל אויף שבת. 2) אל תשלחינו מלפניך. 3) אף ברי. 4) אהבת עולם.
בערטא זאסלאווסקא: פאלקס לידער. לעאן געטליכערמאן: ראמאנסען.
עווא שטאקפעדער און אייזענבערג: קאמישע דועטען.
ליזא שלאסבערג: מאדערנע טאנגאס. יוסף נייווירט: קופלעטען.

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

טראצקי אין דענעמארק

ער איז שוין ארויסגעפארן פון טערקיי און געפינט זיך אויפן וועג קיין קאפענהאגן

סטאמבול, 15. (ספ. טעל.)
דער היגער דענישער קאנסולאט האט געגעבן טראצקין א וויזע קיין דענעמארק. פארזיכערענדיג זיך צוערשט, אז טראצקי וועט האבן דאס רעכט צוריקצוקומען קיין טערקיי.

דער ציל פון טראצקיס רייזע איז נישט באקאנט. טראצקי מיט זיין פאמיליע איז שוין ארויסגעפארן קיין קאפענהאגן דורך מארסעל אויף דעם איטאליענישן דאמפער „פראגא".

טראצקי וועט וואוינען אין קאפענהאגן. ער וועט אבער בעזוכן א רייע סקאנדינאווישע לענדער.

רעוואלוציע אין האנדוראס

לאנדאן, 15 (ספ. טעל.)
אין דער רעפובליק האנדוראס איז אויסגעבראכן א בלוטיגער אויפשטאנד. די אנהענגער פון דער ליבעראלער פארטיי, וועלכע האט געליטן א מפלה ביי די וואהלען, האבן ערשבערט די שטאט סאן פעדרא. ביי די גאסן-קאמפן זענען אומגעקומען 900 פערזאן.

רעוויזיע איז לאקאל פון דער פויערים-ריכטונג

ווארשא, 15 (טעלעפאניש)
די זיכערהייטס-מאכט האט אדורכגעפירט אין לאקאל פון דער פויערים-ריכטונג, מארשאלקאווסקא 66, א רעוויזיע. ס'זענען געזוכט געווארן אויפרופן, וועלכע האבן גערופן צו אן'אגרארשטרייק אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע.

אנטדעקט קוואלן פון נאפט-ראפע הינטער ווינן

ווינן, 15 (ספ. טעל.)
היגעטער ווינן האט מען אנטדעקט גרויסע קוואלן פון נאפט-ראפע, פאכמענער האבן אנערקענט, אז די קוואלן זענען זעהר גרויסע.

מלוכה-פרעזידענט קאנפערירט

מכח געפלאנטען גענזעץ וועגן אקאדעמישע שולען

ווארשא, 15 (טעלעפאניש)
דער מלוכה-פרעזידענט האט נעכטן אפגעהאלטן א לאנגע קאנפערענץ מיט'ן בילדונגס-מיניסטער יענדזשעיעוויטש. די קאנפערענץ האט געהאט א שייכות מיט דעם געפלאנטן נייעם געזעץ וועגן די אקאדעמישע שולען. אין די פאליטישע קרייזן האלט מען, אז די קאנפערענץ איז פארגעקומען צוליב דעם, וואס פראפ. בארטעל האט פארן מלוכה-פרעזידענט ארויסגעזאגט פארבעהאלטן בנוגע דעם געפלאנטן געזעץ.

פוילען וועט אנטיילנעהמען

אין דער אקציע פון ענגלאנד און פראנקרייך

ווארשא, 15. (טעלעפאניש).
היינט איז אין פינאנץ-מיניסטעריום פארגעקומען א קאנפערענץ ביים אנטייל פון די רעגירונגס פאקטארן, אויף דער קאנפערענץ איז ארומגערעדט געווארן די פראגע פון אנטיילנעהמען פון פוילען אין דער אקציע פון ענגלאנד און פראנקרייך, אז דאס צאהלן פון מלחמה-חובות אמעריקא זאל ווייטער אפגעלעגט ווערן.

טעאטער „סקאלא", שרודמיעסקא 15.

אלע ווייסען שוין, אז ווילען זיך און הנאה-האבן, קען מען נאר ביי די יודישע באנדע

היינט, מיטוואך, 9 אווגוסט – אויף יצחק נאזשיק'ס נייעם שלאגער-פראגראם

„די וועלט שאקעלט זיך"

וואו די באליבטע און פריילעכע „באנדיטן":
חנה גראסבערג, ראזא גאזעל, לאלא פאלמאי, זישע קאץ, דוד לעדערמאן, מ. אפענהיים און רעזש. יצחק נאזשיק, שאקלען מיט גאנץ לאדז!..

מארגן, דאנערשטאג צום 1. מאל פאפול. פארשט. פון 60 גר. ביז 2 זל.

„טאנצט, יודעלעך טאנצט"!

בילעטן שוין צו בעקומען אין קאסע. אדמ. לייטער: יאן וויינבערג.

הובער האט איינגעלאדען רוזוועלט'ן

אויף א קאנפערענץ אין „ווייסען הויז"

לאנדאן, 15. (ספ. טעל.)
רוזוועלט האט געענטפערט אויף הובער'ס טעלעגראם, וועלכער פארבעט איהם אויף א קאנפערענץ אין ווייסען הויז, וועגן די מלחמה-חובות. רוזוועלטס ענטפער איז נישט קיין צופרידענשטעלענדער. רוזוועלט האט אבער אנגענומען הובערס איינלאדונג, אבער אפגעלעגט דעם צוזאמענטרעף אויף שפעטער. צוערשט וויל רוזוועלט אפהאלטן א קאנפערענץ מיט די אנפיהרער פון די דעמאקראטן אין קאנגרעס. רוזוועלט ערהאפט, הובערן אז ער זאל אפהאלטן א קאנפערענץ מיט די אנפיהרער פון קאנגרעס, ווייל די עינינים וואס זענען ארויסגערוקט געווארן דורך די פראנצויזישע און ענגלישע נאטעס, רופן ארויס א פערמאנענטע ווארטליכקייט, וועלכע קענען אויף זיך נעהמען נאר די פאקטארן וועלכע האבן די געזעצגעבערישע און אויספיהרונגס-מאכט.

ענגלישע רעגירונג סימפאטיש צו יודען

רעדע פון פרעז. נחום סאקאלאוו אויף „מזרחי"-קאנפערענץ אין לאנדאן

לאנדאן, 15. (יט"א טעלעגראפיש).
דא האט זיך געעפענט די קאנפערענץ פון ענגלישן „מזרחי", מיט א גרויסער רעדע איז ארויס געטרעטן דער פרעזידענט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע נחום סאקאלאוו. צווישן אנדערע, האט סאקאלאוו געזאגט, אז די ארץ-ישראל-רעגירונג בעציהט זיך נישט אומסימפאטיש צו יודען, זי ווייזט ארויס גוטן ווילן מיט פראקטישע האנדלונג.

סאקאלאוו אפגעפאהרען קיין ארץ-ישראל

לאנדאן, 15. (יט"א טעלעגראפיש).
נחום סאקאלאוו איז אויף א קורצע צייט אפ־

געהיימנישפולער טויט פון 2 יודישע יונגעלייט

לעמבערג, 15. (טעלעפאניש).
קיין בזשוכאוויץ הינטער לעמבערג איז געקומען א יונג פארעל: דער 22-יעהריגער יצחק הערניג און די 19-יעהריגע סטודענטקע פון לובלין הענריקא ווערקא. זיי האבן זיך געדונגען א צימער און אינדערפריה האט מען זיי ביידע געפינען טויטע. ביידע זענען געווען נאקעט.

שרעקליכער שטורם-ווינד אין יאפאן

1000 אומגעקומענע — 3000 הייזער פערניכטעט

לאנדאן, 15. (ספ. טעל.)
פון טאקיא מעלדעט מען, אז איבער יאפאן איז אדורך א מורא'דיגער שטורעם-ווינד. די שאדענס וואס זענען געמאכט געווארן דורכ'ן טייפון זענען זעהר גרויסע. איבער טויזענד מענשן זענען אומגעקומען. דרייסיג טויזענד הייזער זענען פערניכטעט געווארן, די וויל פעלער געהיימען פרשים ווייל די פערבינדונג מיט טאקיא איז איבערגעריסען. אין נומאטסו זענען פערניכטעט געווארן פינף הונדערט הייזער. אין טאקיא איז געווען פינסטער ווייל די עלעקטראווניע איז פערניכטעט געווארן. פיל באהן-ליניעס זענען איבערגעריסען. צווישען זיי אויך די ליניע טאקיא—אסאקא.

מאטיוועז איז אורטייל אין „בריסקער פראצעס"

זענען פונאנדערגעשיקט געווארן די פערטיידיגער

ווארשא, 15 (טעל.)
די קאנצעלאריע פון קרייז-געריכט האט היינט אנגעהויבען צו פערטיילען די מאטיוון פון אורטייל אין בריסקער פראצעס. די מאטיוון בעקומען אלע פערטיידיגער פון די בעשולדיגטע.

אנטדעקט א קאמוניסטישען געוועהר-לאגער

בערלין, 15 (ספ. טעל)
פון עסען מעלדעט מען: אין האמר (אויבער רהיין) האט די פאליציי צופעליג אנגעטראפען אויף א גרויסען לאגער בעוועהר אמוניציע און אויפרייס מאטעריאלען, וואס האט געהערט צו די קאמוניסטען. ס'זענען פערהאן פעסטע בעווייזע, אז די אויפרייס-מאטעריאלען שטאמען פון א גנבה אין בידינגען, וואו מ'האט ערשט נישט לאנג צוגעגנבעט איבער אנדערהאלבען צענטנער דינאמיט.

פרישע כוואליע פון שענדונגען פון יודישע בית-עלמינס אין דייטשלאנד

בערלין, (יט"א). חוץ די לעצטע פראפאגאנדע ציעס פון יודישע בית-עלמינס אין אלטאנא אין ברעסלוי (שענדונג פון לאסאלס קבר). זענען נאך אין משך פון דער לעצטער צייט פארגעקומען עטליכע אנדערע בית-עלמינס שענדונגען, וועגען וועלכע מען דערוויסט זיך ערשט איצט.

אויף דעם עלטסטען יודישען בית-עולם אין קעלן (פון 11-טע יאהרהונדערט) האבען יונגע כוליגאנעס פון אנ'אוהל ארא־געריסען דעם ציגעלדאך. איינער פון די אויסוואורפער איז געכאפט געווארן.

אין פישאר (שוואבען) האט מען פאריגע וואך געפונען אויף דעם דארטיגען יודישען בית-עולם אומגעווארפען און צובראכען 18 מצבות, די עלטערע פון די דריי געכאפטע יונגלעך האבען זיך מתודה געווען צו דעקען דעם שאדען.

אין טילזיט איז די ארטיגע שוהל בעשמירט געווארן מיט האקען-קרייצען און אויפשריפטען: „יודא פע ע ע".

אויפ'ן יודישען בית-עולם אין אשבאך (בייערן) זענען צובראכען געווארן עטליכע מצבות, פאר'ן געבען אנווייזונגען ווען די שענדער איז בעשטימט געווארן א בעלוינונג.

פוילישע זשורנאליסטין, וואס געהט פון ווארשא קיין א"י

בוקארעשט, (יט"א). דא איז אנגעקומען די ווארשעווער פוילישע זשורנאליסטין יאדוויגא אלשעווסקא וועלכע האט זיך אונטערגענומען צו גיין צופוס פון ווארשא קיין ארץ-ישראל. פ"ר. אלשעווסקא האט דורכגעמאכט דעם וועג קיין בוקארעשט דורך בוקאווינע און בעסאראביע.

מאקדאנאלד איז ערנסט קראנק

לאנדאן, 15. (ספ. טעל.)
אין די ענגלישע פאליטישע קרייזען איז מען שטארק בעאומרוהיגט צוליב דעם געזונד-צושטאנד פון פרעמיער מאקדאנאלד. זיינע בעזוכער קענען נישט אויסהאלטן דעם טעמפא פון דער ארבייט, ער פערלירט צייטענווייז דעם זכרון און דערמאנט וועגען זאכען, וועלכע זענען שוין לאנג נישט אקטועל.

הונגער-מארש קיין וואשינגטאן

ניו-יארק, 15. (ספ. טעל.)
פון עטליכע שטעט אין אמעריקא ציהען דעמאנסטראציעס פון ארבייטסלאזע, דאס וועלען זיין די אזוי-גערופענע הונגער-מארשען. די דעמאנסטראציעס וועלען פארלאנגען פון פארלאמענט צו בעשטימען צו פופציג דאלאר איינמאליגע אונטערשטיצונג פאר יעדען ארבייטסלאזען.ב

איילט צום גליק!

און קומט גלייך קויפען א לאס צו דער 1-טער קלאס פון דער 26-טער מלוכה-לאטעריע אין דער גליקליכער קאלעקטור פון

I. H. LITTMAN

32 פיעטריקאווער 32, טעל. 72-144

אין וועלכער עס זענען שוין פיל מענשען גליקליך געווארען דורך מיין קאלעקטור. — די שאנסען פון געווינען זענען יעצט פיל פערגרעסערט געווארען.

הויפט-געווינס 1.000.000 זל.

די ציהונג קומט פאר שוין מארגען, דאנערשטאג, דעם 17-טען נאוועמבער און וועט דויערן 5 טעג.

כל הקודם זוכה! געדענקט די אדרעס! כל הקודם זוכה!

בריליאנטען, גאלד, זילבער און לאמבארד קוויטען קויף איך און צאהל די העכסטע פרייזען

ב

בריליאנטען, גאלד, זילבער און לאמבארד קוויטען קויף איך און צאהל די העכסטע פרייזען בכיין שטעטס: ויף לאנגער אלדער ארט ב זשוטעריע און גאלד-אויסארבעטונגען צו די בילדיגסטע פרייזען מ. מיזעס לאדז פיעטריקאווער 30

Dr. med.

H. Różaner

הויט- און ווענערישע קראנקהייטען

NARUTOWICZA 9, tel. 128-98

עמפפאנגט פון 8—10 און פון 5—8 אוו.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער שווער-געטראפענער פאמיליע רעמבעלינסקי צוליב'ן טויט פון אונזער חשוב'ן און אונפערגעסליכען מיטגליד נ"ע

נח יוסף בן ר' עקיבא יעקב ז"ל רעמבעלינסקי

(הויזווירט)

אין פערשטארבענעם פערלירען מיר אן איבערגעבענעם און טרייען מיטגליד, וועלכער האט פיל געלייסטעט לטובת אונזער אינסטיטוציע. כבוד זיין אנדענק!

די פערוואלטונג פון „משמרת החולים"

לימאנאווסקיעגא 6. 7034

אומזיסטע רייזעס קיין ארץ-ישראל

לעצטע טעג פון דער פרעמיען-לאטעריע

פון צ. ס. פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין פוילען

דער זוכה בגורל געניסט פון א אומזיסטע רייזע קיין א"י און צוריק מיט א 2 וועכענטליכען אויפענטהאלט אין לאנד.

די ציהונג קומט פאר זונטאג, דעם 20-טען נאוועמבער

אין דער אנוועזענהייט פון פערטרעטער פון מלוכה'שען קאנטראל-אמט.

א גאנצער לאס (פרייז 5 זל.) געווינט 2 רייזעס, א האלבער לאס (2.50)—1 רייזע.

די איבערגעבליבענע לאסען נאך צו בעקומען: אין ציוניסטישען ביורא (שרודמייסקא 29, „תוצרת הארץ" (שרודמייסקא 1), קאלעקטור ס. יאסקא (פיעטר. 22) ספאל-סחורות-גרשעפט ס. גרין (נאוואמיעיסקא 15), א. פמקאח (נאווראט 2), ל. לעדערמאן (נאוואראקאווסקע 5), ש. פיינער (זגערסקא 28), א. מארקס גלובנא 67

די עקאנאמישע לאגע בעסערט זיך

אזוי האלטען די פראנצויזישע זאכקענער

פּאַריז, 15. (ספּ. טעל.)

די פראַנצויזישע פּרעסע קאָמענטירט שטאַרק די פראַנצויזישע און ענגלישע נאָטעס וועגען דער רעוויזיע פון די איראָפּעאישע חובות בנוגע אַמעריקא.

דער זין פון די קאָמענטאַרען איז אַזעלכער, אַז ס׳איז געקומען דער מאָמענט צו ליקווידירען די לעצטע עראינערונגען פון דער גרויסער מלחמה, און דאָס פערשווינדען פון וועלט-קריזיס איז אָנבעלאַנגט גאָר פון דער ליקווידאַציע פון די פינאַנציעלע פערפליכטונגען וואָס בעלאַסטען די איראָפּעאישע מלוכות.

די פּאַריזער צייטונגען דריקען אויס זייער איבערצייגונג, אַז נישט קוקענדיג אויף דער אַמעריקאַנער אינערליכער פּאָליטיק, אויף הובערס בעמיהונגען אַרויסצוואַרפען די פראַגע פון די חובות אויף רוזוועלטס פּלייצעס — וועלען די פעראייניגטע שטאַטען זיין געצוואונגען צו פערבינדען אונטערהאַנדלונגען מיט די איראָפּעאישע בעלי-חובות, אונטערהאַנדלונגען וועלכע וועלען זיכער זיין ענדיגען מיט אַנעריקענען איראָפּאַ אַ מאָראַטאָריום און דער מאַראַטאָריום אַליין וועט זיך פערענדיגען מיט אַ רעוויזיע אָדער ליקווידאַציע פון די חובות און רעגולירען די האַנדעלס-בעציהונגען צווישען דעם אַלטען און נייעם קאָנטינענט.

אַ ריייה פראַנצויזישע עקאָנאָמיסטען שטעלען פעסט אַז אין פראַנקרייך האָט זיך די עקאָנאָמישע לאַגע געבעסערט און די אַרבייטסלאָזיגקייט פאַלט שנעל. דיזעלבע ערשיינונג בעמערקט זיך אויך אין דייטשלאַנד.

די לינקע פּרעסע פאָדערט דער-יבער אַן ענערגישע אַקציע אין דער ענטוואָפנונגס-היניזיכט, מאָר גען וועט דער ענטוואָפנונגס-פּלאַן בעטראַכט ווערען.

* * *

בערלין, 15. (ספּ. טעל.)

דער פראַנצויזישער ענטוואָפנונגס-פּלאַן איז אין דייטשלאַנד אויפגענומען געוואָרען מיט אַ צופרידענקייט, און ווערט קריטיקירט דורך דער דייטשער פּרעסע פון אַלע פּאָליטישע שאַטירונגען.

1018 פערזאן זענען בעשולדיגט

אין די שטייער-מיסברויכען אין פראנקרייך

פּאַריז, 15 (ספּ. טעל.)

דער אויספאָרשונגס-ריכטער וואָס פיהרט די אויספאָרשונג וועגען די שטייער-מיסברויכען, וואָס זענען בעגאַנגען געוואָרען מיטן אנטייל פון דער האנדעלס-באנק אין באזעל, האָט בעקומען אַ ליסטע פון 1018 פערזאָן וואָס זענען קאָמפּראָמיטירט אין דעם דאָזיגען ענין. די אויספאָרשונג פיהרען 38 אויספאָרשונגס-ריכטער.

יודיש-אמעריקאנישער קאנגרעס זיך געעפענט אין ניו-יארק

ניו-יאָרק, 15. (יט״א טעלעגראַפיש).

ס׳האָט זיך געעפענט די סעסיע פון יודיש-אַמעריקאַנישען קאָנגרעס, דעם פאָרזיץ פיהרט ווי-דער ד״ר אַדלער, וועלכער האָט זיך אַרויסגעזאָגט צוזאַמענצורופען דעם יודישען וועלט-קאָנגרעס אין גיכען.

קאמארניקעס וועלען זיין פעראנטווארטליך

פאר נישט ריכטיג אדורכגעפיהרטע עקזעקוציעס

וואַרשאַ, 15. (טעלעפאָניש).

אין צוזאַמענהאַנג מיט אַרויסגעבען די נייע עקזעקוציע - אָרדינאַציע, ווערט איינגעפיהרט די פעראַנטוואָרטליכקייט פון קאָמאָרניקעס פאַר נישט ריכטיג אויספיהרען זייער טעטיגקייט, פערזאָנען, וועלכע זעגען בעשעדיגט געוואָרען דורך קאָמאָרניקעס וועלען קענען אַרויסטרעטען גערעכטליך געגען די קאָמאָרניקעס וועגען ענטשעדיגונג.

רעשטען

לאדז, נאוואמיעסקא 5

פראנט, 2-טער שטאק

פערשידענע קאמגארנס

ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער

אויף אנציגער און פאלטענס

ווי אויך די מאָדערנסטע דאמען-

שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערצייגט אייך, ביי

SZCZĘSLIWY

געדענקט נאר

אין פראנט, II שטאק

„לינת-הצדק״ לאדז, צעגעלניאנא 17

דער פיויקאַליש טעראַפּישער קאבינעט

איז טעגליך טעטיג פון 1–11 און 4–6 אָוונד

און געפינט זיך אונטער׳ן אויפזיכט פון אַ דאָקטאָר-ספּעציאַליסט. קווארץ-לאַמפּען, דיאַטערמיע, סאָללוקס, עלעקטרישע בעדער.

Dr. Wajnberg

ספּעצ. פון האַרץ-און לונגען-קראַנקהייטען

ציגעל-גאַס 11, טעל. 126-02

נעמט אָן פון 9–10 פריה, 3–4 און 8–9 אָוונד

Dr. med.

W. Eychner

אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאַנאַ 4

(נעבען קינאָ „טשאַרי״) טעל. 134-72

נעהמט אָן פון 2 1/2 – 4 און פון 7 – 8 אָוונד

7-טער טאג פון פראצעס

פון די „לינקע פ. פ. ס.

לייטער פון דער 5-טער בריגאדע, ברילאק האט נעכטען געזאלט פערהערט ווערען.

דאס געריכט האט אבער אויף זיין בקשה אפגעלייגט זיין פערהער

דער נעכטיגער 7-טער טאָג פון פּראָצעס פון די לינקע פּ.פּ.ס. האָט אַרויסגערופען גרויס פעראינטערעסירונג אין שייכות מיט׳ן סענסאַציאָנעלען כאַראַקטער פון דעם עדות נאָוואַטשיק׳ס דערקלערונגען בעת די עהרענעכטיגע געריכטס - פערהאַנדלונגען.

נעכטען האָבען זיך די פערהאַנדלונגען אָנגעהויבען 9 אינדערפריה.

דער ערשטער איז פערהערט געוואָרען דער געהיים-אַגענט יוזעף אַלעכאַווסקי.

ער שילדערט דעם פערלויף פון די אויספאָרשונגען נאָך די אַרעסטען וואָס זענען דורכגעפיהרט געוואָרען בעת׳ן קאָנגרעס פון די לינקע פּ.פּ.ס. זאָגענדיג, אַז דעם 30-טען יולי פ.י. ד.ה. 6 חדשים נאָך די אַרעסטען האָט ער אַדורכגעפיהרט אַ הויז-רעוויזיע אין דער דירה פון אַ געוויסען יוזעף וואָלאַדאַרסקי. די רעזולטאַטען פון דער רעוויזיע זענען געווען נעגאַטיווע, אָבער בעת דער רעוויזיע אין וואָלאַדאַרסקיס סטאָלאַרניע, אויף לימאַנאָווסקיעגאָ 36, האָט מען געפינען 80 דעקאָ ווייס פּאַפּיר, צושניטען אין אַזאַ פאָרמאַט, ווי עס ווערען אַרויסגעגעבען קאָמוניסטישע פּראָקלאַמאַציעס. מען האָט אויך געפונען אַ גומענעם „פּאָוויעלאַטש״ נאָך אַ באַסער פון טוש...

אין זיין קעמערל, אונטער׳ן דאַך און איבער דער טיר האָט מען געפינען עטליכע אויפרופען צו די סעזאָן-אַרבייטער.

נאָך אַלעכאָווסקין ווערען פערהערט די לאָקאַטאָרען פון לימאַנאָווסקיעגאָ 36: יאַן לודקיעוויטש און יוזעף פאָרנאַלטשיק. (דער באַלעבאָס פון׳ם הויז), וועלכע דערקלערען אַז זיי האָבען געהערט מענשען רעדען, אַז וואָלאַדאַרטשיק פערנעהמט זיך מיט קאָמוניסטישע ענינים.

דער פּאָליציאַנט פון 9-טען קאָמיסאַריאַט אַנדזשעי גאָרגאָן גיט איבער, ווי דעם 15-טען יולי האָט דער געהיים-אַגענט קאַשוב צוגעפיהרט צו איהם קאָסאָווסקין וועלכער האָט געהאַט ביי זיך אַ פּעקעל פון 250 אויפרופען צו אַרבייטער וועגען אַ קאַמף פאַר ברויט, אַרבייט און אונטערשטיצונגען פאַר אַרבייטער.

אַנטאָני קאָטשאַראָווסקי אַ געהיים-אַגענט קאָן זיך גאָרנישט דערמאָהנען.

דער געהיים-אַגענט וולאַדיסלאַוו יאַבאָוויטש דערקלערט, אַז ער האָט עטליכע מאָל פערהאַלטען ריבאַרטשיק׳ן.

ריבאַרטשיק שטעלט זיך אויף און לייקענט עס אָפּ, דערקלערענדיג אַז ער איז דורך יאַבאָוויטשען בלויז איין מאָל פערהאַלטען געוואָרען אין שייכות מיט׳ן איבערגעבען איהם די „וועוואַניע״.

דער געהיים-אַגענט קאַזשימיערש קוביש׳אַק דערציילט, אַז דעם 9 אַפּריל פ.י. האָט ער געהערט ריבאַרטשיק׳ן רעדען בעת דער לוויה פון׳ם קאָמוניסט היפּאָליט באַבטשענקאָ. דאַן זאָל ריבאַרטשיק האָבען צ.אַ. געזאָגט, אַז דער טויטער קעמפער פון באַבטשענקאָ פאָדערט, אַז מ׳זאָל אָנהויבען אַ קאַמף מיט דער בורזשואַזיע און קאַפּיטאַל, ווייל באַבטשענקאָ איז געשטאָרבען אויף אַ פּראָלעטאַרישער קראַנקהייט — אויף סוכאָטעס. ער האָט אויך אויסגערופען, אַז „ס׳זאָל לעבען אַן׳אַרבייטער און פּויערים-רעגירונג״, און אָנגעהויבען צו זינגען דעם „אינטערנאַציאָנאַל״. וועלכען אַלע מלווים האָבען אונטערגעכאַפּט.

זערבאָן וועט געזוכט אויפ׳ן פערהער דער לאַנג-יאָהריגער פרעזעס פון ז.ז.ז. ראָמאַן קוטשאַק, (אָדינצאַ 5).

ער דערציילט אַז דעם 21 יוני 1930 איז אין לאָקאַל פון קאַרטעל אויף גדאַנסקאַ 40 פאָרגעקומען אַ מיטינג, וואָס איז צוזאַמענגערופען אין שייכות מיט׳ן קאָנגרעס פון „ענטראַלעוו״ אין קראָקע.

צ. אַ. האָט אויף דעם מיטינג גערעדט ריבאַרסקי, וועלכער האָט דערקלערט, אַז הגם ער איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַלס דעלעגאַט אויפ׳ן קאָנגרעס, זאָגט ער זיך אָבער אָפּ פון דעם מאַנדאַט, ווייל ער זעהט נישט אין דעם קאָנגרעס קיין גוטס פאַר דער פערבעסערונג פון דער עקזיסטענץ פון די פּראָלעטאַרישע מאַסען.

קוטשיאַק דערקלערט, אַז אין זיין רעדע, זאָל אויך ריבאַרטשיק האָבען געזאָגט דאָרט וואו עס פיבט עפּ אַ פאָהן מיט דער „מאַטקאַ באָסקאַ״ קאָן ער זיך נישט צושטעלען, און אַז קיין האַנד צו אַ פערדעטערישער אַרבייט וועט ער נישט צולייגען, הייגט — זאָל ער האָבען געזאָגט — בעת דעם אַרבייטערס אויגען זענען געווענדעט צום מזרח, בעמיהט מען זיך איהם צו ווענדען אויף מערב.

אין דעם זעלבען גייסט זענען אויך קוטשיאַקס ווייטערדיגע דערקלערונגען.

עס ווערען נאָך פערהערט די עדות: געהיים-אַגענט וולאַדיסלאַוו מיקאַלאַיעווסקי, וועלכענס דער-קלערונגען זענען אויך בעלעסטיגענד פאַר ריבאַרסקין; דער עדות מיעטשיסלאַוו מיכאַלאַק, און דאַן דאַרף פערהערט ווערען דער לייטער פון דער 5-טער בריגאַדע זיגמונט ברילאַק, וועלכער האָט אָבער געבעטען, מ׳זאָל איהם פערהערען אין אַנ׳אַנדער טערמין, ווייל ער האָט אַ סך אַרבייט און קאָן נישט פערלאָזען דאָס ביוראָ.

דאָס געריכט גייט אויף דעם איין. און ער וועט פערהערט ווערען נאָך אַלע עדות. דערביי וועט מען איהם אַרויסרופען אין געריכט טעלעפאָניש.

דער פּראָקוראָר מאַגדעצקי טראָגט אַריין אַ פאָרשלאַג וועגען איבערשיקען איהם די דערקלערונגען פון שטשעפּאַן נאָוואַטשיק, כדי צו פערקלאָגען איהם פאַר׳ן אָפּגעבען פאַלשע דערקלערונגען בעת דער אויספאָרשונג.

דאָס געריכט גייט דערויף איין.

דערנאָך וועט דער עקלערט אַ הפסקה ביז היינט כדי איבערצוקוקען די זאַכליכע בעווייזען און געבען דער פערטיידיגונג אַ מעגליכקייט צו בעקענען זיך מיט די דאָזיגע בעווייזען.

ארעסטירט דעם עדות נאוואטשיק

(2) עהרענכטען ביינאַכט האָבען זיך פערשפּרייט קלאַנגען, אַז ס׳איז אַרעסטירט געוואָרען דער עדות פון דער בעשולדיגונג שטשעפּאַן נאָוואַטשיק, וועלכער איז אומגעריכט מגולגל געוואָרען אין אַנ׳עדות פון דער פערטיידיגונג.

די קלאַנגען זענען געווען פאַלשע.

נעכטען אָבער, נאָך די געריכטס פערהאַנדלונגען, מחמת דאָס געריכט האָט אָנגענומען דעם פאָרשלאַג פון דער פּראָקוראַטור, איז אונטערגעשריבען געוואָרען אַ פאָראָרדנונג צו אַרעסטירען דעם עדות.

נאָוואַטשיק איז אַרעסטירט געוואָרען.

נעכטען קאנפיסקירט די לאדזער פרעסע

(2) נעכטען אינדערפריה זענען קאָנפיסקירט געוואָרען אַלע לאָדזער צייטונגען: פּוילישע, יודישע און דייטשע, אין שייכות מיט די אָפּגעדרוקטע דערקלערונגען פון שטשעפּאַן נאָוואַטשיק, דעם עדות אויפ׳ן פּראָצעס פון די לינקע פּ. פּ. ס.

מאשין-מצות

ווערט געבאַקען אַלע טאָג

פרישע און דינע ווי אויך

מצה-מעהל, אייער-פערפעל

און סוכאַרקעס

לויט קאַרלסבאַדער סיסטעם.

מיר עמפּפעהלען צו יעדער צייט

אונזערע גוט-בעקאַנטע און

אַלערליי פרישע געבעקסען

פון אונזער איבעראַל-בעוואוסטער

צוקערניע

נ. ווייגבערג

38 פּיעטריקאָווער 38

טעל. 143-82.

אויגען-קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פּיעטריקאָווער 90, טעל. 221-72

נעהמט אָן שטענדיגע אויגען-קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א.ז.וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 1–9 און פון 4 ביז 7.30 אָוונד.

1640

Dr. med. J. SCHORR

פון IWONICZ

ספּעציאַליסט

פאַר האַרץ און סקלעראָזא-קראַנקהייטען

וואוינט יעצט אין לאָדז

גדאַנסקאַ 11, טעל. 226-85

נעמט אָן טעגליך פון 4–6 נאָכמיטאָג.

9789

יעדער איינציגער

האָט זיך איבערצייגט, אַז פאַר

מעבעל

דיוואַנעס, פעלצען, נייה-מאַשינען, גאַרדעראָבען או״וו

צאָהלט די העכסטע פּרייזען

א. ווייצמאַן שענקעוויטש 23

טעלעפאָן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

Dr. med

REICHER

פּאָלודניאָווע 28, טעל. 20193

ספּעציאַל-אַרצט פאַר מענער-שוואַכע-בעהאַנדלונג

קינדערלאָזיגקייט און סעקסועלע בעראַטונגען

נעהמט אָן פון 5 — 8 אָוונד.

זונטאַג און יום-טובים פון 9 – 1 ביינאַכט.

פאר גאלד, ביזשוטעריע

און לאַמבאַרד-קוויטעס

צאָהלט די העכסטע פּרייזען

אליזאר פיאלקא, פּיעטריקאָווער 7

לעטשניצע

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

17 זגיערזשער 17,

טעלעפאָן 116-33

ס׳נעהמען אָן דאָקטוירים פון אַלע ספּעציאַליטעטען, ד״ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק, ד״ר יוסטמאַן, ד״ר מ. קאַנטאָר, ד״ר ציענע, ד״ר ראַקאָווסקי, ד״ר ראָזענצווייג, ד״ר רוזשאַנער, ד״ר וויינבערג, ד״ר סטופּעל, צאָהן-אַרצט גראָדזיענטשיק-קאַראַשיאָווא

ווי אויך וויזיטען איז שטאָט.

רענטגען-בעשטראַלונגען, קוואַרץ, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, און ערצטליכע אַנאַליזען.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז.
16 נאוועמבער 1932

אויטאנאמיע פאר די שלעגער

ביי דער ענדעקישער סטודענטענשאפט איז עס שוין געווארען, ווי עס זעהט אויס, א מין „טראַ־דיציע" אנצוהויבען די למודים מיט... שלאגען יודען.

מעגליך, אז די דאזיגע טראדיציע האט אויך א טיפען סימבאלישען זין. מעגליך, אז די פיהרער פון דער ענדעקישער סטודענטענשאפט האלטען, אז די הויפט־אויפגאבע פון די אוניווערזיטעטען דארף טאקע נישט זיין עפעס אנדערש ווי לערנען שלאגען.

נישט אומזיסט האט פראפ. ריבארסקי אין סיים מיט אזא פייער און טעמפעראמענט פערטיידיגט די אויטאנאמיע פון די אוניווערזיטעטען, ער האט בעדאַרפט פעקירצט זיין אטאקע געגען פינאנץ־מיניסטער, אבי צו קאנען רעדען וועגען דער געפאהר, וואס דראהט די ענדעקישע שלעגער־דרושינעס, זעהט אויס, אז פאר זייער עדעציע איז דאס א לעבענס־פראגע. אפשר איז דאס דער סוד פון זייער „פראגראם", וואס זיי ווילען באין אופן נישט ענטפלעקען פאר די אויגען פון זייער „באך וויסען לעכצענדיגער מענשהייט".

די שלעגער מוזען זיין אויטאנאם. זיי טאָרען דורך קיינעם נישט געשטערט ווערען. אין זייער „שלאג־קונסט" טאר זיך קיינער נישט אריינמישען. איבריגענס, וואס טון זיי דען? זיי שלאגען דאך נישט מעהר ווי א פאר יודעלעך.

דער ווארשאווער אוניווערזיטעט איז צוליב די ענדעקישע אוראנמורעס געשלאסען געווארען אויף עטליכע טעג. אבער די היילינע מלאכה פון שלאגען יודען טאר אויף איין טאג, אויף איין מינוט נישט איבערגעריסען ווערען.

די יאהר־צייט פון דעם טראגיש־אומגעקומענעם וואצלאווסקי, וועלכער איז געפאלען א קרבן פון דער ענדעקישער העצע, און פאר וועמענס טויט די ענדעקישע פיהרער זענען מאראליש מער אנטווארטליך, דער דאזיגער טראגישער יאהר־צייט פון א יונג־אונטערהאַקטען לעבען איז געווארען א גינסטיגע געלעגענהייט צו בעפאלען יודען.

אבער דא איז מען שוין געגאנגען ווייטער. מ'האט זיך נישט בעגנוגענט מיט לערנען די „שלאג תורה" אייגענע סטודענטען... ניין, מען האט שוין אנגעהויבען מאכען דעם פרוב מרביץ צו זיין די דאזיגע „תורה" ברבים....

ווי די צייטונגס־בעריכטען דערצעהלען, האבען די ענדעקישע סטודענטען־פיהרער אויך עפרובט העצען דעם המון. מ'האט געהאלטען צום זיבעטען ביי דער האצען אויף די אָנגעשטעלטע צוריקהאלטען; זיך מיט די יודען.

און ווען מען האט זיך נאכדעם ארויסגעלאזט מיט א דעמאנסטראציע, איז א גרויסער טייל פון איהר בעשטאנען פון פינסטערע עלעמענטען, מעסער־שטעכער און גאסען־כוליגאנעס.

בעזונדערס גיט פיל נאכצודענקען דאס, וואס נאך דער דעמאנסטראציע זענען נאכגעגאנגען, ווי עס ווערט אין די „צייטונגען דערצעהלט, פרויען מיט קוישלעך אין די הענד. קענטיג, אז מען האט זיך גערעכט, אז די קוישלעך וועלען צונויץ קומען...

ס'פעלט שטעהט זיך, אז די ענדעקישע פרעסע איז געוואלדיג אויפגעבראכט. היתכן? ווי וואגט מען דאס צו שטערען מענשען, וואס האבען זיך געשטעלט אזא הויכען ציל איינצופלאנצען ביים פאלק, דעם קולט פון שלאגען? ווי איז מען זיי נישט דאנקבאר פאר זייער ארבייט נאך דערצו. ווען אינבאנצען האנדעלט עס זיך נישט מעהר ווי וועגען שלאגען יודען?

אין דער לעצטער צייט פיהרט די זעלבע פרעסע א העפטיגע קאמפאניע געגען די פוילישע צייטונגען, וואס „פערגיפטען", לויט איהר מיינונג, די נשמה פון דער פוילישער יוגענד מיט דרוי־קען סענסאציעס, קרימינעלע ראמאנען א. ד. גל. די יוגענד ווערט אזוי ארום — טענה'ט די ענדעקישע פובליציסטיק — געוועהנט צו פערברעכענס. זי לעבט זיך איין אין א גראנק איין מיט דער פערברעכערישער וועלט און פרובט נאכהער אין לעבען אליין גענן אויף דעם זעלבען וועג.

ס'איז שווער צו געפינען דעם פאסענדיגען אויס דריק פאר די ענדעקישע מאראליסטען, וואס האבען שלעגערייען און כוליגאנעריע דערהויבען צו דער הויך פון באציאנאלער טוגענד.

פון איין זייט האלט מען טאג און נאכט אין איין העצען, און פון דער אנדערער זייט מאכט מען א פנים פון א מאראליסט, וואס וויינט אויף דער „פערדארבענקייט" פון דער יוגענד. צביעות איז צו שוואך ווארט פאר אזא האנדלונג.

ס

—(:0:)—

„קריסטוס איז א גערמאנער און גאט איז א דייטש"

בערלין (י.ט.א.) אויף דער לעצטער זיצונג פון בערלינער שטאדט־ראט האט די נאציאנאל־סאציאליסטישע פראקציע אריינגעטראגען א פארשלאג וועגען ענדערען דאס פראגראם פון רעליגיאנס־למוד אין די שטאדטישע שולען. לויט דעם דאזיגען פארשלאג זאל פון אינטעררעכט אינגאנצען בעזייטיגט ווערען די „יודישע ביבעל" (געמיינט דאס אלטע טעסטאמענט) און דער רעליגיאנס־למוד זאל געפיהרט ווערען אין „נייעם פעלקישען גייסט" ד.ה. עס זאל געלערנט ווערען די קינדער, אז קריסטוס איז א גערמאנער און גאט איז א דייטש.

מעטאדען פון רויב און שאנטאזש

ווערען אנגעווענדט דורך די קאפיטאליסטען געגען די מלוכות

די קאפיטאליסטישע ארדנונג איז שווער קראנק. געדאכט וואלט זיך, אז די קאפיטאליסטען וואלטען געדארפט אין זייער אייגענעם אינטערעס אונטערשטיצען און אונטערהאלטען די מלוכה, וועלכע איז בערופען צו שיצען די אינטערעסען פון קאפיטאליזם. אין דער ווירקליכקייט איז עס נישט אזוי. אנשטאט מיט אלע מיטלען אונטערצו־האלטען די מלוכה, טוען די קאפיטאליסטען אלצ־דינג, כדי ארונטערצורייסען איהר מאכט און שטארקייט. אומעטום בעמערקט זיך א רויב־בעצי־הונג צו דער מלוכה: רייסען, כאפען, וואס און וויפיל עס לאזט זיך נאר. קאנטאפירענדיג די דא־זיגע ערשיינונג, אילוסטרירט דער „ראבאטניק" זיין געדאנק מיט א רייהע ביישפילען:

ס'איז נישטא קיין מלוכה, וואו דער קאפי־טאל, וועלכער וואלט דאך געדארפט זיין דער פונדאמענט פון דער מלוכה, וואלט די מלוכה נישט בעגנבעט.

אט האבען אין פראנקרייך 2000 שטייער־צאהלער פון די הויכע און פון די העכסטע ספערען, צווישען זיי גענעראלען, סענאטארען, איין ביסקופ, אין משך פון זעקס יאהר בעגנבעט די מלוכה אויף א סומע פון 300 מיליאן פראנק.

אט זענען אין בעלגיען די פערמעגליכע קלאסען שולדיג דער מלוכה אנדערט האלב מיל־יארד שטייערן, וועלכע זיי האבען נישט בדעה צו בעצאהלען.

אין דייטשלאנד שענקט די רעגירונג פון פאפענען די פערמעגליכע קלאסען פערשידענע פריווילעגיעס און הנחות, וועלפענדיג זיך איינשא־פען די סימפאטיעס פון די באראנען און יונקערס, און דעמאנסטרירט אזוי ארום, אז אין א מלוכה פון דער קאפיטאליסטישער רעאקציע דארפען בלויז די ארבייטענדיגע קלאסען טראגען אויף זיך די לאסט פון אויסהאלטען די מלוכה.

אין דער שווייץ ארדענט איין די קאפי־טאליסטישע מאפיע פאר דעמאסקירען די קא־רופציע פון די בורזשואזע ארגאנען פון גענפער קאנטאן א שחיטה פון די ארבייטער און שיקט ארויס מיליטער געגען די ארבייטער.

אין עסטרייך זענען די קארופציע־אפערעס פון די באנק־ און אינדוסטריע־מאגנאטען אויף דער טאג־ארדנונג און בלויז די וואכזאמקייט פון דער סאציאליסטישער פארטיי ברענגט דערצו, אז די אפערעס זעהען בכלל די ליכטיגע שיין.

אין פוילען צאהלען די גרויסע שלעזישע אונטערנעהמונגען גאנצע יאהרען קיין שטייערן נישט; די פריצים און די פאבריקאנטען זענען שול־דיג הונדערטער מיליאנען פערמעגען־שטייער, און קיינעם פון זיי פאלט נישט אראפ קיין האר פון קאפ.

אבער דאס איז נישט אלץ. דער קאפיטאל נישט נאר ער בע'גנב'עט די מלוכה, נישט צאה־לענדיג די שטייערן, וועלכע ער איז פערפליכטעט צו צאהלען. נאר ער נארט נאך אויס ביי דער מלוכה הנחות, פרעמיעס א.א.וו. ער גיט גארנישט, אבער ער ציהט ארויס פיל. מיט איין ווארט, גע־גען דער מלוכה ווערט בעגאנגען שאנטאזש און רויב.

אויב אזוי דער קאפיטאליזם בעהאנדעלט אויף אזא אופן זיין קאפיטאליסטישע מלוכה, איז דאס דער בעסטער בעווייז, אז ער האט זיך מתיאש געווען אין איהר, אז ער גלויבט נישט מעהר, דאס די דאזיגע מלוכה זאל זיך ווייטער קאנען איינהאלטען, אז דער איינציגער בעגעהר פון קא־פיטאל איז וואס מעהר ארויסצובעקומען פון דער מלוכה, כל זמן עס וועט זיך לאזען און וויפיל עס וועט זיך לאזען.

און אין דעם ליגט די בעסטע גאראנטיע, אז דער קאפיטאליזם איז פעראורטיילט צום אונ־טערגאנג. ווייל אויב דער קאפיטאליזם זארגט שוין נישט פאר זיין אייגענער מלוכה, דאן ווער וועט פאר איהר זארגען; ווער וועט אונטערשטע־לען די פלייצע צו שיצען די קאפיטאליסטישע מלוכה, וועלכע ווערט פערלאזען פון די קאפי־טאליסטען גופא.

א דייטשער באראן אלס יודישער צייטונגס־פערלעגער

זיין שוועסטער, די שעהנע הויף־דאמע האט זיך משתדל געווען וועגען א קאנצעסיע אויף א יודישער צייטונג

אין זאל פון יודישע קלוב אין ריגע איז געפייערט געווארען דער 20־יאהריגער יובילעי פון דער זשורנאליסטישער טעטיגקייט פון בעקאנטען ריגער זשורנאליסט ה. מאשקאוויטש (מ. גערץ). אויף דער פייערונג האבען געהאלטען רעדעס לכבוד דעם יובילאר פארשטעהער פון די ליטעראַרישע, קינסטלערישע, טעאטראלע און געזעלשאפטליכע קרייזען.

דער יובילאר גופא האט געהאלטען זעהר אנ'אינהאלטסרייכען רעפעראט, וועלכער איז געווען געווידמעט דער געשיכטע פון דער יודישער פרע־סע אין לעטלאנד פאר דער צייט פון 25 יאהר.

צווישען פיל אנדערע אינטערעסאנטע פאק־טען האט דער רעפערענט מיטגעטיילט, אז דער ארויסגעבער פון דער ערשטער יודישער צייטונג אויף יודיש אין ריגע איז געווען נישט עמיך אנ־דערש, ווי דער דייטשער באראן בודבערג.

וואס האט געצוואונגען דעם דייטשען באראן זיך צו נעהמען צו אזא אונדאנקבארער ארבייט? לויט דער מיינונג פון מ. גערץ האט דער אייגענ־ארטיגער פערלעגער געהאט אין זין קאמערציאנעלע אויסזיכטען. אין ריגע זענען דעמאלט ארויסגעגאנ־גען עטליכע דייטשע און רוסישע טעגליכע צייטונ־גען. פון זיי האבען אייניגע געהאט א גאנץ בעדיי־טענדען טיראזש. באראן בודבערג איז דעריבער געווען איבערצייגט, אז אויך א יודישע צייטונג וועט ברענגען גרויסע פערדינסטען.

צוליב די זעהר שטרענגע פרעסע־פארשריפ־טען, וועלכע האבען דעמאלט געהערשט, האבען די יודען אליין נישט געקענט טרוימען אפילו ווע־גען בעקומען א קאנצעסיע אויף ארויסצוגעבען א יודישע צייטונג. דערצו האט מען געדארפט האבען גרויסע פערבינדונגען אין די הויכע ספערען. אויף צו בעקומען א קאנצעסיע האט זיך משתדל געווען באראן בודבערגס שוועסטער, א הויף־דאמע. די שעהנע פריילינע האט געמוזט אנווענדען איהר גאנצען צויבער און רייץ, כדי צו בעקומען א קאנ־צעסיע ארויסצוגעבען א יודישע צייטונג.

אבער דער דייטשער באראן האט זיך אינגיכען געמוזט ענטוישען אין זיין אונטערנעהמונג. אמת אלס רעדאקטאר פון דער צייטונג איז צוגעצויגען גע־ווארען ה. ד. נאמבערג, וועלכער איז טאקע געווען די נשמה פון דעם בלאט. אבער קיין גרויסען סי־ראזש האט די צייטונג זיך נישט ערווארבען. איבע־ריגענס איז זעהר שלעכט געווען אָװעקגעשטעלט די אדמיניסטראציע פון דער צייטונג, ווי דאס איז בכלל געווען דער פאל כמעט מיט אלע אמאליגע יודישע צייטונגען.

דער יובילאר האט זיך דאן אפגעשטעלט איבער דער ווייטערדיגער ענטוויקלונג פון דער יודישער פרעסע אין לעטלאנד און אנגעוויזען אויף די גרויסע דערגרייכונגען, וועלכע האבען געמאכט אין ריגא איינע פון די וויכטיגסטע צענטרען פון דער יודישער זשורנאליסטיק.

„דער אומבעקאנטער זעלנער"

וואס בעדייט און ווי אזוי איז ענטשטאנען דער דאזיגער סימבאל

אין זיין בוך „דער 11. נאוועמבער" דער־צעהלט גענעראל וויגאן, ווי אזוי עס איז געבו־רען און אויסגעפיהרט געווארען די אידעע פון קולט פאר אומבעקאנטען זעלנער.

ביז צום סוף מלחמה האבען טויזענדער פרויען און מאמעס געוואַרט און געהאפט. דער שטאב האט אלעמאל מיטגעטיילט: דער און דער זעלנער איז פערפאלען געווארען. אפשר איז ער אין געפאנ־גענשאפט? נאר אט איז שוין געשלאסען שלום, די געפאנגענע זענען צוריקגעקומען און טויזענדער פרויען האבען אנגעטון טרויער־קליידער. איינגאנ־צען פערלוירען די האפנונג. וואו זיי ווייסט כאטש, וואו עס איז בעגראבען דער קערפער פון ליבען, נאהענטען מענש!

דאן איז געבוירען געווארען אין פראנקרייך דער געדאנק: צו געבען די אלמנות און מוטערס א סימבאלישען קבר, ביי וועלכען זיי וואלטען גע־קענט אויסוויינען זייער צער.

דאס איז געווען אין יאהר 1920. נאך ביז־איצט געפינט מען אין די „רויטער זאנע" סקע־לעטען, וואס ווארטען אויף דער קבורה. דאן דע־מאלט זענען אויף די צוויסענע אויסגעטראטענע פעלדער פון פראנקרייך געלעגען צעהנדליגער טוי־זענדער אומבעקאנטע זעלנער. מען פלעגט זיי דער־קענען לויט'ן קאליר פון די שינעלען, פון די קנעפ. די דייטשען האט מען בעגראבען אויף איין בית־עולם. די פראנצויזען אויף א צווייטען... אויף אלע פראנטען זענען אויסגעוואקסען וועלדער מיט צלמים....

עס איז בעשלאסען געווארען צו נעהמען פון יעדען פראנט א קערפער פון אנ'אומבעקאנטען זעלנער, זאמלען זיי אין ווערדען, דא אויס־קלויבען איינעם און איהם צו קבורה ברענגען אונטער דער טריומפאל־ארקע אין פאריז. דעם 9. נאוועמבער 1920 האט מען קיין ווערדען גע־בראכט 8 אלצאייגע דעמבענע טרומנעס, אין וועל־כע עס זענען געלעגען 8 טויטע קערפער'ס פון אומבעקאנטע זעלנער.

דער ערשטער איז גע'הרג'עט געווארען אין לאטרינגען, דער צווייטער אונטער פאריז, דעם דריטען האט מען אויפגעקליבען אויף די פעל־דער פון שאמפאן, דער פירטער איז געפאלען ביי שמען־דע־דאם, דער פינפטער האט אנטייל גענומען אין די שלאכטען ביי דער מארנע און געפאלען אלס איינער פון די ערשטע אויף דער מלחמה. דער זעקסטער איז געפאלען אויף דער סאם, דעם זיבעטען האט מען גענומען אין אר־טוז, ער האט זיך וואהרשיינליך געשלאגען ביי נאטר־דער־דאם־לארעט, און דער אכטער האט געלעגט זיינע ביינער אין פלאנדערן, ביי די ברע־געס פון איזער.

8 דעמבענע טרומנעס, בעדעקט מיט דרייפאר־ביגע פעהנער, זענען אריינגעטראגען געווארען אין ציטאדעל, אין אונטערירדישען קלויסטער. אין יועל מען עס זענען געווען געזאמעלט אלע פערבינ־דעטע אפצייכנונגען, וועלכע זענען געשענקט גע־ווארען דער העלדישער שטאט: פון ערען־לעגיאן דער פראנצויזישער קריגס־קרייץ, לעאפאלדס־אר־דען, „מיליטער קראס", איטאליענישער קריגס־מע־דאל און ערען־שווערטען, וואס זענען צוגעשיקט געווארען פון יאפאן און כינע.

דעם צווייטען טאג איז אין קלויסטער געקומען דער קריגס־מיניסטער מאושינא, וועלכער איז אליין געווען א זעלנער און האט אין שלאכט בעקומען שווערע וואונדען. עס האבען איהם בעגלייט דע־פוטאטען־קאמבאטאנטען, א דעלעגאציע פון אלמנות און מוטערס, וואס האבען פערלוירען זייערע נא־הענטע אויף דער מלחמה, דער ווערדענער ביסקופ.

די עהרע אויסצוועהלען די טרומנע פון אומבעקאנטען זעלנער איז געפאלען אויפ'ן זעלנער אגיסט טען, וועמעס פאטער איז אוועק אויפ'ן פראנט אלס פרייוויליגער און איז געפאלען אויף די שלאכט־פעלדער, מען האט זיך אוועקגעשטעלט „צום בעפעהל". מאושינא האט זיך צו איהם גע־ווענדעט:

„זעלנער, אט איז א קראנץ בלומען, וואס מ'האט געזאמעלט אויף די פעלדער פון ווערדען, צווישען די קברים פון די העלדען, וואס זענען געפאלען פאר'ן פאטערלאנד. איהר וועט די בלומען ארויפלייגען אויף איינער פון די 8 טרומנעס. דאס וועט זיין די טרומנע, וואס וועט שאפען דעם קבר פון אומבעקאנטען זעלנער, מארגען וועט דאס פראנצויזישע פאלק בעגלייטען די ביינער פון דעם אומבעקאנטען זעלנער אין פאנטעאן און צו דער טריומפאל־ארקע".

דער זעלנער טען האט גענומען דעם בוקעט בלומען פון דעם מיניסטער'ס הענד. צוויי מאל איז ער ארומגעגאנגען ארום די טרומנעס, נישט אפווענ־דענדיג פון זיי קיין אויג. נאכדעם האט ער זיך אוועקגעשטעלט ביי דער דריטער פון דער לינקער האנד, ארויפגעלעגט אויף איהר די בלומען און געבליבען שטעהן געגליווערט, די הענד אראפ־געלאזט.

עס האט א הילך־געטון די „מארסעליעז".

די דעמבענע טרומנע מיט'ן מעשענעם טאַ־וועלע, אויף וועלכען עס איז אויסגראווירט געווען די ווערטער „פראנצויזישער זעלנער", האט מען אַ־רויסגעטראגען פון דעם קלויסטער. אין דער זעלבער מינוט, ווען מען האט אוועקגעשטעלט די טרומנע אויף דעם הארמאטען־לאפעט, איז עפעס א פרוי אין שווארצען ארויסגעגאנגען פון המון און האט א קוש געטון דאס טרומנע־דעקעל... אויפ'ן צווייטען טאג, דעם 11. נאוועמבער, איז דער „אומבעקאַנ־טער זעלנער" פייערליך בעגראבען געווארען אונ־טער דער טריומפאל־ארקע אין פאריז.

די איבעריגעבליבענע זיבען טרומנעס געפינען זיך ביז איצט אין דעם גיגאנטישען רוהע־ארט פון דואמאן, וואו עס געפינען זיך די ביינער פון 400 טויזענד פראנצויזישע זעלנער....

פולער טעקסט פון הויך־קאָמיסאַר'ס רעדע פאַר דער מאַנדאַט־קאָמיסיע

(ס ו ת).

זשענעווע (יט"א) אין ווייטערען גאַנג פון זיינע אויספיהרען האָט דער הויך־קאָמיסאַר פון א"י גענעראַל סער אַרטור וואוקאָפּ אין זיין רעדע פאַר דער מאַנדאַט־קאָמיסיע פון פעלקער־בונד ערקלערט:

אויף דער 20־טער סעסיע פון דער מאַנדאַט־קאָמיסיע האָט דער דעמאָלסדיגער אונטער־שטאַטס־סעקרעטאַר פאַר קאָלאָניען־ענינים ד"ר דרומאַנד שילס דערמאַנט וועגען דער כוונה פון זיין מאַיעסטעט'ס רעגירונג צו עפענען אַ ענטוויקלונגס־סכעמע. פאָריגען הערבסט איז נאָמינירט געוואָרען אַן ענטוויקלונגס־דירעקטאָר פאַר דער אויפגאַבע צו בעראַטען אין פראַגען בנוגע דער

לאַנד־בעזעצונג פון באַדענלאָזע אראַבער

און בנוגע אַלגעמיינע ענטוויקלונגס־מעגליכקייטען.

די בעריכטען פון דעם בעאַמטען ווערען איצט בעטראַכט דורך דער אַראַבישער עקזעקוטיווע און דורך דער יודישער אַגענץ. אידער די רעגירונג פון זיין מאַיעסטעט האָט בעקומען און בעטראַכט זייערע בעמערקונגען וואָלט עס פאַר מיר געווען געוויס אומפּאַסיג צו מאַכען וועלכע עס איז ערקלערונג וועגען דעם ענין. ביגו לביגו ווערט ווייטער געפיהרט די רעגיסטראַציע פון די באַדענלאָזע אַראַבער און ביז דעם 1־טען אָקטאָבער 1932 זענען געווען אָנערקענט 365 תביעות, אָבגעוואָרפען אַנדערע 1,800 און 1,026 זענען נאָך געבליבען צו בעטראַכטען.

איך וויל אָנווייזען, אַז די רעגירונג איז נישט געווען אונטעטיג, אין מיטהעלפען דער לאַנד־ווירטשאַפטליכער בעפעלקערונג. דער ערשטער און תיכף'דיגער שריט איז בעשטאַנען אין פערלייכטערען די בעשטייערונג הן פון אַראַבישע, הן פון יודישע לאַנד־אַרבייטער. דער הייערדיגער תבואה־שניט איז געווען העכער 50 פּראָצ. נידעריגער פון דער נאָרמע. היייאָהר האָבען מיר דעריבער פערציכטעט אויף 173,000 פונט שטייערן פון דער אַלגעמיינער אויסמעסטונג און דער הויך פון 246,000 פונט אויפ'ן ווינטער — פערזייה, וועלכען געגעבען זריעה־הלוואות, אויף אַ סומע פון 35 טויזענד פונט. חוץ לזה ווערט איצט בעטראַכט אַ פאָרשלאַג צו שענקען פערלעגענע שטייער־חובות אויף אַ סכום פון 123 טויזענד פונט. מיר האָפען אויף גוטע רעזולטאַטען פון דעם דאָזיגען שריט.

היות די

לאַנדווירטשאַפטליכע בעפעלקערונג

אַראַבישע און יודישע, האָט אַזאַ גרויסע בעדייטונג אין א"י, וועט עס אפשר זיין אינטערעסאַנט, אויב איך וועל אין עטליכע ווערטער אויפקלערען די אַרבייט פון די סטאַנציעס צו פערבעסערען דעם מצב פון דער לאַנדווירטשאַפט.

אַ פשוטע סיבה פון פאַרמער'ס אָרימקייט איז די אָרימע קוואַליטעט פון דער זריעה, וועלכע ער געברויכט. אין 1931 האָבען מיר פערטיילט 20 טאָן געקליבענע ווייצען און גערשטען־זריעה פון דער רעגירונגס פערמע אין עכו. אין 1932 האָבען מיר צו פערטיילען 50 טאָן, פון וועלכע די יודישע קאָלאָניסטען אין עמק האָבען שוין בעקומען 23 טאָן. מען האָט אָבגעשאַצט, אַז אויף יעדען פערזייהטען קילאָ געוועהנליכען ווייץ שניידט מען 6 קילאָ. עקספּערימענטען בעווייזען, אַז מיט גוטע זריעה קען דער שניט דערגרייכען ביז ווייניגסטענס 10 קילאָ, פערשטעהט זיך, אַז אַרבייטען פון דעם מין גיבען גוטע רעזולטאַטען.

אין 1931 האָבען מיר פון דער זעלבער פערמע צוטיילט 15,000 זיך־אייער צווישען יודישע קאָלאָניסטען און 10,000 — צווישען פעלאַכען. אין 1932 וועט די דאָזיגע צאָהל זיך ווייניגסטענס פערדאָפּלען.

הן מצד די יודישע קאָלאָניסטען, הן מצד די אַראַבישע פאַרמער וואַקסט שנעל די נאָכפראַגע אויף געקליבענע יונגע פרוכט־בוימער. אין 1933 וועלען מיר קענען פערטיילען בלויז א 2 אָדער 3 טויזענד אַזעלכע בוימער, מיר נעמען אָבער איצט אָן מיטלען, אז אין 1934 זאָלען מיר קענען אַרויס־געבען וועלכע 50,000. איך בין אָבער זיכער, אַז אפילו דעמאָלט וועט די נאָכפראַגע איבערשטייגען די צושטעלונג, און נאָך פאַר 1938 וועט בעדייטענד אויסוואַקסען די אויסגיביגקייט פון אַ גרויסער צאָהל קליינע ווירטשאַפטען.

דער דריטער ציל, וועלכען די רעגירונג האָט אין זין, איז די שאַפונג פון

לאַנדווירטשאַפטליכע קאָאָפּעראַטיווע געזעלשאַפטען

כדי צוצוגעבען מוט צו דער שאַפונג פון אַזעלכע געזעלשאַפטען צווישען די א"י־לאַנדווירטען איז געעפענט געוואָרען אַ ספּעציעלע רעגיסטראַציע לויט די פּרינציפּען, וועלכע עס האָט פאָרגעלעגט אין זיין בעריכט ה' סטריקלענד.

דער לעצטער שריט, וועגען וועלכען איך דאַרף דערמאָנען, איז די שאַפונג און

אויסבויאונג פון שול־גערטנער

אויף געבען פּראַקטישען אונטערריכט אין אַגריקולטור און קולטיווירען אין צווישען שול־קינדער ראָס בעגעהען זיך מיט פרוכט־בוימער און געמיזען. היינט־צו־טאָג עקזיסטירען קרוב 100 אַזעלכע גערט־נער, איך מיין אָבער, אַז אין פיל פאַלען האָט מען פון זיי נישט אַרויסבעקומען דעם פולען נוצען. עס איז דערפערעהנד, דאָס אַנדערע 100 דערפער האָ־בען דאָס יאָהר צוגעזאָגט פּרייזגעבען האַרט נעבען די דערפער צו העכער איין אַקער לאַנד פאַר דער דאָזיגער פאָרם פון טעכנישער אויסבילדונג.

אויב אונזערע הכנסות וועלען זיין בעפרי־דיגענד, האָבען מיר בדעה צו פערגרעסערען די סומען וואָס זענען בעשטימט אויף ערציהונגס־ און גע־זונדהייטס־סובווענציען. וואָס שייך דער ערציהונג איז פולשטענדיג אָנערקענט געוואָרען, אַז עס זענען דאָ צו ווייניג עלעמענטאַרע שולען. איך האָב בע־שטימט אַ קאָמיסיע, וואָס זאָל אויספאָרשען די דאָ־זיגע פראַגע אין די שטעט און דערפער און מאַכען פאָרשלאַגען וועגען אַ בוי־פּראָגראַם פון נייע שולען.

אין משך פון פערגאַנגענעם יאָהר האָב איך געטאָן דאָס אויסערסטע כדי צו ערגענצען און ענגערן קאָנטאַקט מיטאַנאַנדער ביידע בעפעלקע־רונגס־טיילען און די אַדמיניסטראַציע פון א"י.

אויף דער 20־טער סעסיע פון דער מאַנדאַט־קאָמיסיע זענען געשטעלט געוואָרען פראַגען בנוגע דער שאַפונג פון

א לאַנדווירטשאַפטליכען ראַט אין ארץ־ישראל

דער דאָזיגער ראַט בעשטעהט איצט פון אַ בעאַמ־טען־פּאָרזיצער, דעם דירעקטאָר פון לאַנדווירט־שאַפטס־דעפּאַרטאַמענט און 12 מיטגלידער נישט־בעאַמטע. די עצות פון דעם דאָזיגען ראַט און פון זיינע פערשידענע סוב־קאָמיטעטן (ווי ציטרוס־קאָמי־טעט און קאָמיטעט פאַר אַגריקולטור־עקאָנאָמיק) האָבען זיך אַרויסגעוויזען פון גרויסען ווערט פאַר דער רעגירונג. ליידער אָבער האָבען לעצטענס אייניגע אַראַבער רעזיגנירט פון עטליכע פון די אַדמי־ניסטראַטיווע קערפּערשאַפטען, און איך האָב מורא, אַז עס שטייגט און וועט ווייטער שטייגען די צאָהל אַראַבער, וואָס זאָגען זיך אָב פון צוזאַמען אַרבייט, ביז עס וועט קומען די צייט פאַר אַ ווייטערער פער־בינדונג פון דער בעפעלקערונג מיט דער רעגי־רונג פון לאַנד.

אין 1926 זענען נאָמינירט געוואָרען דער פּרעזידענט און מיטגלידער פון העכסטען מוזולמענישען ראַט, מחמת יהידישע שוועריגקייטען האָט מען איינגעפונען די וואַהל־אָרדינאַציע פון דער דאָזיגער קערפּערשאַפט אַלס נישט ענטשפּרעכענדע. איך וועל אָננעמען שריט, אַז די דאָזיגע וויכטיגע אינסטיטוציע זאָל, ווי עס איז געווען לכתחילה בע־אַבזיכטיגט, באמת ווערען די רעפּרעזענטאַנץ פון דער מוזולמענישער עפענטליכער מיינונג. איך האָף, אַז דער גוטער ווילען, וואָס איז אין משך פון די דאָזיגע אונטערהאַנדלונגען געקומען צום אויסדריק מצד דער רעגירונג און דעם מוזולמענישען ראַט, וועט בייטראָגען פאַר דער איינשטעלונג פון בעציהונ־גען פון געגענזייטיגען צוטרוי צווישען דער רעגי־רונג און דער מוזולמענישער געמיינשאַפט אין א"י אַלס גאַנצעס".

ענטפערענדיג אויף אַן אָנפראַגע פון בריטי־שען מיטגליד פון דער מאַנדאַט־קאָמיסיע לאָרד לוגאַרד, האָט דער הויך־קאָמיסאַר סער אַרטור וואוקאָפּ לסוף ערקלערט:

אין דער פראַגע פון שאַפען אין א"י

א געזעצגעבערישען ראַט

בלייבט די כוונה פון דער רעגירונג אומגעענדערט. מיר וועלען אָננעמען שריט אין דער ריכטונג פון בילדען דעם געזעצגעבערישען ראַט, נאָכדעם ווי עס וועט איינגעפיהרט ווערען אין לעבען דאָס געזעץ וועגען לאָקאַל־פערוואַלטונגען, וואָס ווערט איצט צוגעגרייט.

מיר וועלען זיין צופרידען צו רעגירען אין א"י אין הסכם מיט די וואונשען פון ביידע ראַסען.

קאַנצלער פאָן פּאַפּען גיט ערקלערונגען פאַר די פאָרשטעהער פון דער אויסלענדישער פּרעסע

קאַן אַ מאַן צווינגען זיין פרוי זי זאָל נישט חתונה האָבען נאָך זיין טויט?

פאַר'ן געריכט אין קאָלמאַר איז נישט לאַנג פאָרגעקומען אַן אינטערעסאַנטער פּראָצעס, וואָס האָט זיך אָנגעהויבען פון אַ ריהרענדער ראָמאַן און זיך געענדיגט זעהר פּראָזאַאיש...

אָבער פריהער לאָמיר איך דערצעהלען דעם ראָמאַן:

* * *

דער קראַנקער האָט אַ שמייכעל געטון:

— אַ, טרייסט מיך נישט, איך ווייס וואָס דער דאָקטאָר האָט געזאָגט און איך בין גרייט צו שטאַרבען. ביי מיינע 70 יאָהר מוז מען שטענדיג זיין גרייט אין וועג אַריין... אגב, האָב איך פון לעבען גענומען אַלץ, וואָס עס האָט זיך נאָר גע־לאָזט. מיינע גיטער, מיינע פאַבריקען, דער שעה־גער שלאָס — אַלץ האָב איך ערוואָרבען אַ דאַנק מיין פערשטאַנד, ענערגיע און איניציאַטיוו. מיט אַ רוהיג געוויסען לאָז איך עס אַלץ איבער. נאָר...

דער קראַנקער האָט זיך אַביסעל אונטערגע־הויבען אויפ'ן קישען, האָט צוגעצויגען צו זיך די יונגע פרוי, וואָס איז געזעסען נעבען איהם, און צוגעגעבען:

— נאָר דיך איז מיר שווער צו פערלירען. עס איז מיר אַ שאָד די עטליכע יאָהר, וואָס איך האָב אָפּגעלעבט מיט דיר. איך בין זיך מודה: ביים גע־דאַנק אַליין, אַז אפשר וועסט אַן אַנדערען, אַ יונ־גערער נאָך מיין טויט גליקליך מאַכען, די גאָלדענע האָר רייבען — פערליר איך אינגאַנצען מיין רוהיגקייט. די דאָזיגע געדאַנקען לאָזען מיר נישט רו־היג שטאַרבען...

אין זיינע אויגען האָט זיך אָנגעצונדען אַ פונקעל פון האָפנונג, ווען די יונגע פרוי האָט איהם פרעהליך געשוואוירען, אַז זי פערבלייבט איהם טריי אַפילו נאָכ'ן טויט.

— הייס רופען דעם נאָטאַר!

* * *

דער נאָטאַר איז אָנגעקומען. דער קראַנקער האָט זיך צו איהם געווענדעט:

— ה' נאָטאַר, איך וויל, איהר זאָלט פערשריי־בען מיין לעצטען וואונש:

מיין גאַנץ פערמעגען, מיינע בעוועגליכע און אומבעוועגליכע גיטער לאָז איך איבער פאַר מיין...

דער קראַנקער האָט זיך אָבגעשטעלט.

— פאַר מיין? — האָט געפרעגט דער נאָטאַר.

— מיין,... מיין....

— גובערנאַנטין?

— ניין, נישט דאָס...

— געליבטער?

— כלה! — האָט מיטאַמאָל אויסגעשריגען דער קראַנקער — אַזוי שרייבט, אַלץ לאָז איך איבער פאַר מיין כלה!

— מיין כלה! — האָט פערשריבען דער נאָטאַר און געזאָלט אַוועקלייגען די פעדער.

— וואַרט אַ ביסעל, שרייבט ווייטער...

— מיט דעם באַדינג, אַז מיין כלה וועט קיינ־מאָל נישט — אַזוי טאַקע שרייבט — קיינמאָל נישט חתונה האָבען... אין פאַל אויב זי וועט עובר זיין אויף דעם בעדינג — פערלירט די יורש'טע די גאַנצע ירושה — און אַלץ גייט איבער צו מיינע געזעצליכע יורשים.

* * *

געווען אַ ריהרענדע לויה. די געליבטע האָט געשטעלט אַ שיינע מצבה. עטליכע יאָהר זענען פערביי. די יונגע, עלענדע פרוי האָט אָנגעהויבען פיהלען, אַז איהר לעבען איז אומעטיג.

זי האָט אַלץ טאַקע פערמאָגט, רייכקייט, פער־גניגען — אָבער דאָס וויכטיגסטע האָט איהר געפעהלט: פערזאָרגטקייט אויף אייביג נישט חתונה צו האָבען, האָט זי נישט געוואָרט האָפען אויף אַן אייגענעם פאַמיליען־לעבען. זי וואָלט קיינמאָל נישט געקענט וויסען, וואָס דאָס איז צערטליכקייט, וואָס איז דאָס אַן אייגען קינד, אָט די אַלע קליינע פערגעניגענס פון פאַמיליען־לעבען. אייניגע האָט זי דערפיהלט, אַז זי קען מער נישט קעמפען מיט דער פוסטקייט פון איהר לעבען.

— זאָגט מיר נאָר—האָט זי זיך איינמאָל גע־ווענדעט צו איהר אַדוואָקאַט — נישט שוין זשע וועט דער אייפערזיכטיגער טויטער שטענדיג הער־שען איבער מיר? צי דען האָב איך נישט דאָס רעכט צו בעקומען אויך מיין טייל גליק. צי דער וועל איך ווירקליך, אויב איך וועל חתונה האָבען, פערלירען דאָס רעכט אויף מיין פערמעגען? איך וויל עס נישט גלויבען. דאָס געזעץ קען מיך נישט מאַכען פאַר אַן אייביגער שקלאַפין.

אויף דער ביטע פון זיין קליענטין, האָט דער אַדוואָקאַט אָנגעגעבען אין געריכט, פאָדערענדיג, אַז דאָס געריכט זאָל אַנערקענען דעם פונקט וועגען דעם, אַז זי טאָר נישט חתונה האָבען אַלס אומגילטיג, ווייל ער איז געגען דער מענשליכער מאָראַל.

דאָס שטראַסבורגער געריכט, וואו דער פּראָ־צעס איז פאָרגעקומען — האָט די ביטע פון דער פרוי אָפּגעוואָרפען — מאָטיווירענדיג עס דערמיט, אַז דער פערבאָט פאַר דער פרוי חתונה צו האָ־בען, ענטהאַלט אין זיך נישט קיין שום אַנטימאָ־ראַלישעס. די פרוי האָט אַריינגעגעבען אַן אַפּעלאַציע.

דעם 5. יאַנואַר 1932 האָט דאָס אַפּעלאַציע־געריכט אין קאָלמאַר אַרויסגעגעבען אַן אורטייל, לויט וועלכען דער אורטייל פון שטראַסבורגער גע־ריכט ווערט אָנערקענט אַלס נישט ריכטיג. דער פונקט וועגען פערבאָט חתונה צו האָבען ווערט אָנערקענט אַלס נישט עקזיסטירענד. לויט'ן אור־טייל פון אַפּעלאַציע־געריכט בלייבט די צוואה אין קראַפט און דער „פאַטאַלער" פונקט ווערט אַבולירט.

וואָס זענען געווען די מאָטיווען פון קאַסאַ־ציע־געריכט? בעהמענדיג אין אַכט — ווערט גע־זאָגט אין אורטייל — אַז די אָנקלאָגערין איז נאָך יונג, האַלט דאָס געריכט איהר ווילען חתונה צו האָבען פאַר נאַטירליך. פון דער אַנדערער זייט, האַלט דאָס אַפּעלאַציע־געריכט די פאָדערונג פון פערשטאָרבענעם פאַר אומאָראַליש. עס איז דאָך קלאָר, אַז שטעלענדיג די דאָזיגע בעדינגונגען, האָט דער פערשטאָרבענער געהאַט דורכאויס עגאָאיס־טישע מאָטיווען און איז געשטויסען געוואָרען צו דעם דורך פּאַטאָלאָגישער אייפערזוכט.

מאַנכע ווערען אָנגער פּרעגען:

— צי קען דען דער, וואָס שרייבט אַ צוואה נישט שטעלען דעם יורש אַזעלכע בעדינגונגען, וועלכע ער געפינט פאַר נויטיג? צי האָט דער צוואה שרייבער נישט קיין פרייען אויסוואַהל? און צו־לעצט — און דאָך לויט'ן אַרטיקעל 1172 פון ציוויל־קאָדעקס ווערט אַבאָלירט דער גאַנצער אָפּמאַך, אויב איין פונקט פון אָפּמאַך איז ערקלערט געוואָרען פאַר אומגילטיג — ווי אַזוי זשע האָט דאָס אַפּעלאַציע־געריכט געקאָנט האַנדלען אַנדערש?

די זאַך איז פאָלגענדע:

לויט'ן אַרטיקעל 900 פון ציוויל־קאָדעקס — ווערט אין בעצוג אויף צוואות געמאַכט אַן אויס־נאַהם: אויב אין דער צוואה איז פאַראַן אַ פונקט, וועלכער איז אין געגענזאַץ צום געזעץ אָדער צו דער מאָראַל, ווערט דער דאָזיגער פונקט איינפאַך פערניכטעט ווי ער וואָלט אין צוואה נישט גע־שטאַנען. דער אַקט אָבער בלייבט אין קראַפט.

דער דאָזיגער בעשלוס פון געזעץ האָט אַ היס־טאָרישען אורשפּרונג, ער איז אָנגענומען געוואָ־רען אין דער צייט פון דער פראַנצויזישער רעוואָ־לוציע אין יאָהר 1791. דער געזעצגעבער האָט זיך בעמיהט איינצובררענגען דעם ווייטער שטאַנד פון די דורך דער רעוואָלוציע בעזיגטע קלאַסען. מען האָט [illegible], אַז יעדער אַריסטאָקראַט, וועלכער איז געגען די נייע אידעען פון גלייכהייט — וועט [illegible] אַ צוואה, צווינגענדיג זיין יורש צום ביישפּיל, נישט חתונה צו האָבען מיט אַ יודיש מיידעל, אָדער מיט אַ מיידעל, וואָס געהערט נישט צו דער אַריסטאָקראַטיע, אָדער ער וועט פאָדערען, אַז זיין יורש טאָר נישט דינען דער נייער אָרדנונג.

אָט טאַקע צוליב דעם, כדי נישט צוצולאָזען אַזעלכע מעגליכקייטען, איז דעם 12. סעפּטעמבער 1791 אָפּגעשטימט געוואָרען אַ געזעץ, לויט וועל־כען: בעדינגונגען, וואָס געפינען זיך אין אַ צוואה און וועלכע זענען געגען געזעץ אָדער געגען מאָ־ראַל — ווערען גערעכענט פאַר נישט אָנגעשריבען, די צוואה בעהאַלט אָבער איהר קראַפט. אין פער־לויף פון דער צייט — האָבען די בעדינגונגען זעלבסטפערשטענדליך פערלוירען זייער זין. די גע־ריכטס־אורטיילען האָבען דעריבער בעדייטענד ליי־טער געמאַכט די פראַגע. דאָס געריכט אַנולירט נאָר אַזעלכע בעדינגונגען, וועלכע זענען געגען דער מאָראַל.

אַזוי צום ביישפּיל, ווערט אין פּרינציפּ דער פערבאָט חתונה צו האָבען נישט בעטראַכט פאַר אומגעזעצליך, נאָר אין דעם פאַל, ווען עס זע־נען קלאָר די אומאָראַלישע גרונדען פון דער פאָ־דערונג, ווי, צום ביישפּיל, אין אויבענערמאָהנ־טען פאַל, קען דאָס געריכט דעם פונקט אַנולירען.

דערפאַר האָט דאָס געריכט ערלויבט דער־שעהנער מיליאָנערקע חתונה צו האָבען — און פערבלייבען ביי די געירשנ'טע מיליאָנען.

אַ שאָד נאָר, וואָס דער „אַלטער" וועט קיינ־מאָל נישט וויסען פון בעשלוס פון געריכט. ער וואָלט זיכער אַריינגעטראָגען אַ קאָנטראַ־ציע...

י. פרענקעל.

DR. MED. J. LUBICZ

כירורג־אָרטאָפּעד

פּאַלודניאָווא 9, טעל. 183־17

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער

איינגענע פּראַצאָווניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען ווי: ורקלאַדעס אויף פלאַטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גאָרסעטען א. אז ו.

נעהמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג

פאר אונזערע קינדער

וועכענטליכע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

דער אייגענטימער און דער ווילדער

אַנ'אינדיאנער האָט בעארבייטענדיג די ערד, בעקומען אַ זונען-שטאָך און אַוועקגעפאלען אַ פער'חלש'טער.

דער אייגענטימער, וועלכער איז ארומגעגאנגען מיט א רימען און אכטונג געגעבען, האָט גענומען ברוטאל שלאָגען דעם פער'חלש'טען ער זאָל אויפשטעהן ארבייטען.

דער פער'חלש'טער האָט זיך נישט געריהרט.

אַ צווייטער אינדיאַנער וואָס האָט געזעהען ווי מערדערליך מ'שלאָגט זיין ברודער האָט געפרעגט דעם אייגענטימער:

— פארוואָס רופט איהר אונז די ווילדע, ווען מיר טוען קיינעם קיין שלעכטס, בעת איהר די ציוויליזירטע פערשקלאפט און הרג'עט אונז אָהן א ביסעל רחמנות?

אנשטאָט אנ'ענטפער האָט דער אינדיאנער געקראָגען מיט דעם רימען איבער דער בראָנזענער הויט פון דעם שוויסיגען לייב, אויף וועלכען ס'האָט זיך בעוויזען אַ פּאָס געשווילעכץ.

דאָס איז געווען דער איינציגער ענטפער. וואָס דער אייגענטימער האָט געהאט און געקענט געבען דעם אינדיאנער אויף זיין פראַגע.

וואס דער אַלטער אינדיאַנער האט געזעהן

ווען אין דעם לאַנד פון די אינדיאַנער זענען אויפגעבויט געוואָרען ריזיגע וואָלקענקראַצערס, האָבען די ווייסע געלאָזט רופען דעם עלטסטען פון די אינדיאַנער, איהם ארויפגעפיהרט אויף איינעם פון די העכסטע טורעמס און געהייסען קוקען.

האָט דער אלטער אינדיאנער געקוקט אויף די וואָלקענקראצערס און זיין פנים איז פון מינוט צו מינוט געוואָרען טרויעריגער, ווי ס'וואָלט זיך איבער דעם איבערגעצויגען שווארצע וואָלקענס.

— וואָס זעהסטו? האָבען איהם די ווייסע געפרעגט.

— איך זעה, אז יעדער מויער, יעדער וואנט, יעדער ציגעל איז איינגעטונקען אין דעם בלוט פון מיינע אומגעקומענע ברודער. אויף יעדען וואָלקענקראצער זעה איך ארומשוועבען די געשטאלטען פון מיינע אומגעקומענע ברידער.

דער קעמעל און די מערעשקע

(לויט אַנ'אראַבישען נוסח)

פון **משה בראדערזאָן**

פון א מדבר ווייט, א מרה-שהורה'דיגער סוני-לעמל
אַ הויך-געוואקסענער. א שווערער נאר,
אזא בעל-הויקער! קורץ — א קעמל,
א נאר אזא, כאטש נעם אין סוימעז שפאר —
דערזעהן א א מערעשקע האט שלעפן גרויס א שטרוי,
דערזעהן — און זאגט אזוי:
„— איך קוק אויף דיר און זעה פאר זיך א וואונדער:
ווען כ'נעם די שטרוי און דיך בעזונדער,
איז ס'שטרויעלע דאך גרעסער, שווערער פיל פון דיר.
היינט ווי אנ'עצה גיסטו זיך מיט איהר
און לויפסט מיט האסט
אט שלעפנדיג אזא מיז לאסט,
בעת איך, למשל, קרעכץ
פון מענשעז-שלעכטס,
ווען אויף מיין הויקער לייגט מיר ווער
אַ זעקל שווער?!"

דערויף די מערעשקע עס טוט א שמייכל
און זאגט מיט שכל:
„— פערשטייסטו מיך, מיין גרויסער חבר סעמל-סונילעמל,
די זאך איז די,
וואס אויף דער וועלט דא-הי,
איז שווער צו ארבייטען פאר יענעם,
ס'איז ממש אַ גהינום,
אבער לויט השגות נייע
איז ארבייטען פאר זיך אי לייכט, אי - א מחיה!

אילוסטרירט מיט לינאלעאום-שניטען
פון בענציע מיכתם.

רחל לוריע.

די קינדער און דער בער

א פאלקס-מעשה

אַמאָל איז געווען אַ רב מיט אַ רביצין, האָבען זיי געהאָט אַ סך קינדערלעך.

איינמאָל איז דער רב מיט דער רביצין אַוועקגעגאַנגען אין גאַס און געלאָזען די קינדער אַליין.

איז געקומען אַ גרויסער שוואַרצער בער, און געקלאַפּט מיט דער לאַפּע אין טיר זאָגענדיג:

— קינדערלעך, קינדערלעך, לאָזט מיך אַריין, איכ'ל אייך געבען חלה מיט האָניג.

זאָגען די קינדער:

— ניין, מיר האָבען אַליין!

— קינדערלעך, קינדערלעך, לאָזט מיך אַריין, איכ'ל אייך געבען ראָזינקעס מיט מאַנדלען.

— ניין. מיר האָבען אַליין!

— קינדערלעך, קינדערלעך, לאָזט מיך אַריין, איכ'ל אייך געבען עפּעל מיט פלוימען.

— ניין, מיר האָבען אַליין!

— קינדערלעך, קינדערלעך, לאָזט מיך אריין, איכ'ל אייך געבען קאַנדעל-צוקער.

ניין, מיר האָבען אַליין! ענטפערען די קינדער.

האָט דער בער גענעבען אַ זעץ מיט זיין בערישער לאַפּע, אויפגעבראָכען די טיר און איינגעשלונגען אַלע קינדערלעך.

נאָר איין מיידעלע, לאה'לע האָט זיך בעהאַלטען אונטער'ן בעט.

און אַז דער רב מיט דער רביצין זענען געקומען פון גאַס האָבען זיי געפונען אַנ'אויפגעבראָכענע טיר און אַ ליידיגע שטוב. האָבען זיי אָנגעהויבען רופען די קינדער:

— קינדער! קינדער, וואו זענט איהר?

און אַז לאה'לע האָט דערהערט טאַטע-מאַמעס קול, איז זי אַרויס פון אונטערן בעט און דערציילט ווי דער בער האָט איינגעשלונגען די קינדער און נאָר זי אַליינע האָט זיך בעהאַלטען.

זענען דער רב מיט דער רביצין אַרויס אויס'ן גאַס און געמאַכט אַ געוואַלד.

זענען אָנגעלאָפען מענשען און אַלע זענען געלאָפען זוכען דעם בער און וועמען מ'האָט נאָר בעגעגענט האָט מען געפרעגט:

— האָט איהר נישט געזעהען א גרויסען שוואַרצען בער?

— צי האָט איהר נישט געזעהען אַ גרויסען שוואַרצען בער?

ביז זיי האָבען אויך אָנגעטראָפען איינעם וואָס האָט געזעהען א גרויסען, שוואַרצען בער גיין צום וואַלד-צו.

זענען אַלע אוועק צום וואַלד-צו און באַלד האָבען זיי דערזעהען דעם בער פויזענדיג. ער האָט קוים געקאָנט גיין, מחמת די קינדער האָבען איהם געבריקעט אין בויך.

אין אַ מינוט האָט מען איהם דערלאָנגט און געבראַכט צוריק צום רב מיט דער רביצין אין שטוב.

דאָרטען האָט מען גענומען אַ גרויסען שאַרפען מעסער און אַרויסגענומען אַלע קינדערלעך.

מ'האָט די קינדערלעך אויסגעוואַשען און אויסגעבאָדען, אָנגעטאָן די מיידלעך אין נייע קליידלעך און די יונגלעך אין נייע אנצעגלעך. און דעם בער אין בויך האָט מען אַנגעוואָרפען שטיינער און ביינער, פערנייט דעם בויך מיט אַ גרויסער נאָדעל און איהם אַרויסגעטריבען אין ווילדען וואַלד.

און דער רב מיט דער רביצין האָבען זיך געפרייט. די קינדער האָבען זיך געפרייט און אַלע האָבען זיך געפרייט.

—=):ס:(=—

א יאפאנישע פאלקס-לעגענדע

מיט אַ סך אַ סך יאָהרען צוריק האָט געהאָט געלעבט אין יאַפּאַן אַנ'אָרימער האָלץ-העקער, און זיין ווייב. ביידע זענען שוין געווען אַלט און קיין קינדער האָבען זיי נישט געהאָט. אַלע טאָג פלעגט ער, דער אַלטיטשקער, אויפשטיין בעגינען צו טאָג אַוועקגיין אין וואַלד האַקען האָלץ און זי, די אַלטיטשקע, איז געבליבען זיצען אין שטוב שפינען און וועבען צו פערדינען אויף ברויט פאַר איהר און פאַר איהר מאַן.

איין מאָל איז ער אַוועק אין וואַלד האַקען האָלץ און גייענדיג אַזוי האָט ער פערבלאָנדזשעט און אַוועק ווייט ווייט אין די געדיכטעניש פון וואַלד אַריין, ביז ער איז געקומען צו אַנ'אָרט וואו ער איז נאָך קיינמאָל נישט געווען און געפונען דאָרט אַ קוואַל וואָס ער האָט נאָך קיינמאָל נישט געזעהען, דאָס וואַסער פון קוואַל איז געווען קאַלט און קלאָהר ווי קרישטאָל. דער האָלץ-העקער איז געווען זייער דורשטיג, האָט ער זיך איינגעבויגען צום קוואַל און מיט דער האַנד גענומען איין שלוק וואַסער.

קוים האָט ער אַראָפּגעשלונגען דעם שלוק וואַסער האָט ער גלייך דערפילט פרישע כחות אין זיין גאַנצען קערפּער. ער גיט א קוק אין וואַסער און ער זעהט אויס גאַנץ אנדערש. זיין געזיכט וואָס ער זעהט אין דערהיים אין אַנ'עמער וואַסער אָדער אין קופּערנעם שפּיגעל, דערקענט ער נישט מעהר. ער זעהט איצט אין וואַסער אַ פּנים פון אַ יונגען יונגעל. ער דערלאַנגט אַ גלעט זיין קאָפּ וואָס איז פריהער געווען אַ גלאַטער ליסע און איצטער איז זיין גאַנצער קאָפּ געדיכט בעוואַקסען מיט געקרייזעלטע האָר. זיין פנים איז גלאַט און צאַרט ווי ביי א קינד. קיין סימן פון קנייטשען און אַלע זיינע גלידער וואָס זענען נאָך געווען ביז אָט נישט לאַנג שוואַך, מיד און ציטריג זענען געוואָרען שטאַרק און אָנגעפילט מיט יוגענד.

דער האָלץ-העקער האָט געטאַנצט און געשפּרונגען פאַר שמחה און שפּרינגענדיג אַזוי, איז ער געלאָפען אהיים. קיין מאָל איז ער נאָך אזוי גיך נישט געלאָפען ווי היינט. די אַלטיטשקע ווי זי האָט איהם דערזעהן האָט זי זיך דערשראָקען, זי האָט געמיינט, אַז ער איז אַ פרעמדער.

ער האָט אָנגעהויבען אידהר צו דערציילען וואָס פאַר אַ נס מיט איהם איז געשעהען — זי אָבער גלויבט איהם נישט און וויל גאַר נישט הערען וואָס ער דערציילט איהר דאָ. מיט גרויס מיה איז איהם געלונגען צום סוף איהר איבערצורעדען, אַז זי זאָל אָנהויבען גלויבען, אַז דאָס יונגעל וואָס שטייט דאָ און רעדט מיט איהר איז איהר מאַן, ער און נישט קיין אנדערער. דאַן האָט זיך אָפּגערופען די אַלטיטשקע: זעה! דו ביזט ווידער געוואָרען יונג און שיין ווי אַמאָל און איך בין אַלט און שוואַך, איצטער וועסטו מיך אַרויסטרייבען און נעמען אַנ'אַנדערע; איך וויל אויך גיין צום קוואַל טרינקען פון זיין וואַסער און אויך ווערען ווידער יונג און שיין.

די אַלטיטשקע האָט אַזוי געטון. זי איז אוועק אין וואַלד, געזוכט און געפונען דעם קוואַל, געשטעלט זיך אויף די קני, זיך איינגעבויגען און אָנגעהויבען שעפען מיט ביידע הענד און טרינקען דאָס וואַסער. אָ! ווי קאַלט, ווי געשמאַק איז דאָס וואַסער! אַ מחיה! און זי זופּט און זופּט. זי שעפּט מיט ביידע הענד און זופּט, שעפּט און זופּט און הערט נישט אויף צו טרינקען.

אונגעדולדיג האָט ער געוואַרט אויף איהר זי זאָל שוין קומען אהיים. אָט זעהט ער איהר אין זיינע געדאַנקען ווי זי גייט און קומט צו איהם יונג און פריש, הויך און שיין — אָבער פארוואָס קומט זי נישט? פאַרוואָס זוימט זי זיך אַזוי לאַנג? א צושראָקענער איז ער אַרויס פון שטוב געהן זי זוכען. ער איז אוועק אין וואַלד געזוכט און נישט געפונען. ביים קוואַל איז זי אויך נישטאָ.

פאַרנאַכט, די זון גייט אונטער, אין וואַלד ווערט טונקעל. טרויעריג קוקט ער נאָך איין מאָל זיך אַרום וויל שוין גיין צוריק אַהיים. פּלוצלונג דערהערט ער פון צווישען די בוימלעך וואָס אַרום דעם קוואַל א וויינענדיג קול פון אַ קינד. ער גייט צו נעהנטער און זעהט די קליידער פון זיין פרוי ליגען צווישען די בוימלעך און לעבען זיי אַ קליינינקע מיידעלע. זיין אַלטיטשקע האָט צופיל זיך אָנגעזופּט פון דעם וואַסער פון כשוף-קוואַל און אנשטאָט צו ווערען א יונגע מיידעל איז זי געוואָרען א מיידעלע פון א יאָהר.

דער האָלץ-העקער האָט גענומען די קליינטשינקע אויפ'ן האַנד און טרויעריג געקוקט אוף איהר מיט גרויס בעוואונדערונג. ער האָט זי געוויגט אויף זיינע הענט, איהר איינגעשמילט און אזוי זי געבראַכט אהיים.

י. ד. סאזמאן.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך ר״ז

16

מרחשון תרצ״ג

נאוועמבער

זון-אויפגאנג 6.49
זון-אונטערגאנג 3.50

פון האנדעלס-געריכט

פירמע „מאריאן פיינער״ אונטער אופאדלאשטש

אין נאוועמבער ד. י. איז אין האנדעלס-געריכט אנגעקומען א ביטע, צו פערעפענטליכען א אופאדלאשטש דער פירמע „ענגערשטיין, לעווי און שטאקאווסקי״, שפינערייי-בעויצער (6 שערפיען 17).

דאס געריכט האט אויף דער נעכטיגער זיצונג די ביטע אפגעווארפען.

* * *

אויף דער נעכטיגער זיצונג. האט דאס געריכט פערעפענטליכט אנ׳אופאדלאשטש דער פירמע „מאריאן פיינער״ (וואולטשאנסקא 23). אלס קוראטאר איז נאמינירט געווארען אדוו. פרידע, ריכטער קאמיסאר—דער האנדעלס-ריכטער העסלאר.

דער טערמין פון צייטווייליגען פערעפענטליכען דעם אופאדלאשטש, איז בעשטימט געווארען אויפ׳ן 28-טען פעברואר 1932.

וואהלען אין לאדזער שטאט-ראט

ווען וועלען זיי פארקומען, און ווער וועט וועגען דעם ענין דעצידירען?

(2) די קאדענץ פון לאדזער שטאט-ראט האט זיך, ווי בעקאנט, געענדיגט דעם 15 אקטאבער 1930, ד. ה. העכער מיט 2 יאהר צוריק.

דער שטאט-ראט איז דאן נישט אויפגעלעזט געווארען, מחמת דעם, וואס דאס אינערן-מיניסטעריום האט זיך געשטעלט אויפן שטאנדפונקט, אז די קאדענץ פון דער שטאטישער זעלבסטפערוואלטונג קאן אויטאמאטיש פראלאנגירט ווערען דורך א פעראָרדענונג פון מלוכה-פרעזידענט אין יאהר 1922.

קאנקרעט האט זיך דא געהאנדעלט וועגען אפלייגען די וואהלען אין לאדז און אין אנדערע שטעט ביז עס וועט איינגעפיהרט ווערען אין לעבען דאס נייע זעלבסטפערוואלטונגס-געזעץ, וואס געפינט זיך שוין עטליכע יאהר אין סטאדיום פון אויספערטיגונג.

בזה האופן וואלטען די וואהלען אין די זעלבסטפערוואלטונגען געקאנט פארקומען אין איין טערמין און לויט א גענוי בעשטימטען פרינציפ.

די גרופירונגען, וואס האבען פראטעסטירט אויף דער מאכט אין די זעלבסטפערוואלטונגען, האבען געהאט די האפנונג, אז דאס ענטשפרעכענדע געזעץ וועט אנגענומען ווערען דורכן סיים אויף זיין לעצטער ביודזשעט-סעסיע.

כידוע איז אבער דערפון גארנישט געווארען און דער ענין געפינט זיך אויף א טויטען-פונקט.

איצט אבער האט זיך דער ווארשאווער שטאט-ראט, וועלכער געפינט זיך אין אנ׳אידענטישער לאגע, געווענדט וועגען דעם ענין אין העכסטען אדמיניסטראטיווען טריבונאל.

דער טערמין פון בעטראכטען דעם דאזיגען רעקורס אויף דער דעציזיע פון אינערן-מיניסטעריום איז בעשטימט געווארען אויפן 18 יאנואר ק. י. און אויב דער העכסטער אדמיניסטראטיווער טריבונאל וועט אפווארפען דעם בעשלוס פון אינערן-מיניסטעריום, וועלען דאן סיי אין ווארשא, סיי אין לאדז און אנדערע שטעט בעשטימט ווערען די וואהלען.

לוסטראציע אין די פינאנץ-אמטען אין לאדזער קרייז

(א) נעכטען איז דער נאטשעלניק פון דער פינאנץ-קאמער, יוזעף שידארסקי ארויסגעפאהרען אויף א לוסטראציע-רייזע אין די פינאנץ-אמטען פון לאדזער קרייז, כדי צו קאנטראלירען דעם עקזעקוציע-אפצאהל פון די פינאנץ-אמטען אויף דער פראווינץ.

הילף פאר ארבייטסלאזע

אפעל פון שטאדטישען קאמיטעט צו דער בעפעלקערונג

דער שטאדטישער הילף-קאמיטעט פאר ארבייטסלאזע ווענדעט זיך מיט אנ׳אפעל צו דער בעפעלקערונג, אויך היי-יאהר צו הילף צו קומען די ארבייטסלאזע.

בעשטייערונגען צו דעם צוועק, אדער נדבות קען מען איינצאהלען אין דער „באנק גאספ. קראיאוועגא״ אויף נומ. 910, אדער אויף דער פאסט-קאנטא נומ. 180-306.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ש. יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9), ל. שטעקעל (לימאנאווסקיעגא 37), ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 6), ס. האמבורג (גלובנא 50), ל. פאוולאווסקי (פעטריקאווער 307), א. פיאטראווסקי (פאמארסקא 91).

צוגעדריקט פון אוואגען

(2) נעכטען האט א פויערן-וואגען, טרייניפאהרענדיג אין טויער אויף פאמארסקא 93, צוגעדריקט צו דער וואנד די 24-יאהריגע נייטארין, הינדע האפמאן.

זי איז שטארק צושעדיגט געווארען און געמוזט אנקומען צו פאגאטאוויע.

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און פאלג. טעג!

שפיאנאזש-דראמע פון די צייטען פון דער גרויסער מלחמה א. נ.

„X 27״

אין די הויפט-ראלען:

MARLENA DIETRICH

Victor Mac Laglen

פרעכטיגער אינהאלט, שעהנע אויסשטאטונג. קאנצערט-שפיל פון די ארטיסטען.

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4 נאכמיטאג שבת און זונטאג 12 א זייגער בייטאג.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8—2 און פון 5—9 אוונט.

בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

גערעכט! אז מארגן, דאנערשטאג הויבט זיך שוין אן די גרויסע ציהונג פון דער 1-טער קלאס.

גערעכט! אז א גרויס גליק ווארט אויף אייך דורך מיין קאלעקטור.

גערעכט! אז ביי מיין גרויסע צאהל פערקויפטע לאסען איז ביי מיר געפאלען ביי די לעצטע ציהונגען צו 30.000 זל., 20.000 זל., 15.000 זל. און א סך צו 10.000 זל.

גערעכט! קויפען זאלט איהר א לאס נור אין דער גליקליכער קאלעקטור פון

F. BRAJTSZTAJN

14 Piotrkowska 14

גערעכט! מיין אדרעס, אויב איהר ווילט פטור ווערען פון זארגען.

גערעכט! אז דער הויפט-געווינס איז זיכער 1.000.000 זל.

גערעכט! אז פאר א קליינע סומע קענט איהר רייך ווערען.

גערעכט! אז די צייט איז קורץ, אייל דעריבער מיט מזל אין מיין קאלעקטור.

וואס טוט מען נישט צוליב דער כוסה?..

סימולירט אנ׳אנפאל, און כאפט דעם אמת׳ן פסק

(א) לעאנארד אפאטשינסקי, א שיק-יונגעל פון טשעשלאק׳ס וועשעריי (בושעזשינער 74), האט געמאלדען דער פאליציי, אז באנדיטען זענען איהם בעפאלען, און געבענדיג איהם מיט א „סויט-שלענער״ איבער׳ן קאפ, האבען זיי ביי איהם צוגענומען וועש אין דעם ווערט פון 150 זל.

ווי ס׳האט זיך ארויסגעשטעלט, האט דער בחור׳ל סימולירט דעם אנפאל. ער האט זיך אפגערעדט מיט זיינע קאלעגען לעאן קאמאראווסקי און טשעסלאוו פארקאווסקי, זיי זאלען אויף איהם מאכען א „גוט ברידערישען אנפאל״, און געמאכט האבען זיי אויף איהם אנ׳אמת׳ן אנפאל, געבענדיג איהם מיט א „ביקאוויעץ״ איבערן קאפ. די וועש האבען זיי פערקויפט און פאר דעם געלד האבען זיי שפעטער געמאכט א „קאלעגיאלען לחיים״.

דאס געריכט האט אלע דריי פערמשפט צו 6 חדשים תפיסה.

גנב אנטלויפט פון געריכטס-בנין

פאליציאנט שיסט און א שאפער פערהאלט דעם גנב

(א) אין שטאדטישען געריכט איז נעכטען פארגעקומען א פראצעס געגען 4 אנגעקלאגטע אין גנב׳ענען חזירים. די גנבים זענען פער׳משפט געווארען אויף פערשידענע טערמינען טורמע. בעת מ׳האט די פער׳משפט׳ע געפיהרט פון די טרעפען, האט איינער פון זיי, איגנאץ דאמבראווסקי, זיך אויסגעמישט צווישען עולם און אנטלאפען.

די פאליציי האט איהם נעיאגט איבער דער מאגיסטראצקא און פולנאצנא, נישט קענענדיג איהם כאפען, האט א פאליציאנט אויסגעשאסען אין דער לופט. ער איז פערהאלטען געווארען פון אנ׳אדורכפאהרענדען שאפער.

ליקווידירטע צוויי שטרייקען

(2) נעכטען איז אין ארבייטס-אינספעקטאראט פארגעקומען א קאנפערענץ וועגען דעם שטרייק אין דער פירמע „סעטאם״.

דער שטרייק איז ליקווידירט געווארען.

(2) אויך אין דער פאבריק פון „ה. פאלאקעוויטש״ איז נעכטען פערענדיגט געווארען דער שטרייק.

פון „וויזא״

היינט מיטוואך 9 אוונט וועט פארקומען אין „וויזא״ א רעציטאציע-אוונט פון דער דראמאטישער ארטיסטקע איזא פאלענסקא, געווידמעט די יונגע העבראאישע פאעזיע אין דער פוילישער איבערזעצונג.

איינלייטונגס-ווארט וועט האלטען ד״ר פרענקעל.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1912

(2) היינט מיטוואך, דארפען זיך שטעלען אין מיליטער-ביורא (זאוואדזקא 11) צו רעגיסטראציע יונגעלייט פונ׳ם יאהרגאנג 1912 און עלטערע, וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פון 5 קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען, וואס הויבען זיך אן מיט די אותיות:

Ż Ź Z

פון פון 14 קאמיסאריאט

L Ł M N O P

דאנערשטאג פון 5. קאמיסאריאט:

פון A ביז K

און פון 14 קאמיסאריאט:

R S Sz T U

סטאראסטע זשעווסקי אויסגעצייכענט מיט א גאלדענעם ספארט-מעדאל

(א) דער לאדזער קרייז-סטאראסטע ה׳ אלעקסי זשעווסקי, איז פאר זיינע ספארט-פערדינסטען, אויסגעצייכענט געווארען מיט א מלוכה׳שען גאלדענעם ספארט-מעדאל.

הויז-ביכער מוזען זיך געפונען אויף א בעשטימטען ארט

פעראָרדנונג פון מעלדונגס-אמט

דער מעלדונגס-אמט ביים מאגיסטראט מאכט בעקאנט די הויזבעזיצער און אדמיניסטראטארען, אז די מעלדונגס-ביכער מוזען זיך אייביג געפונען אויף א בעשטימטען ארט אין די זעלבע הייזער.

פאר עובר זיין אויף דער פעראָרדנונג דראהט א שטראף.

פייערליכער סיום פון 1-טען קורס פון דער פוילישער פאלקס-אוניווערזיטעט

קומענדיגען זונטאג, ד. 20-טען נאוועמבער ד. י. קומט פאר אין זאל פון שטאט-ראט די פייערליכע שליסונג פון 1-טען קורס און עפענונג פון 2-טען קורס פון דער פוילישער „פאלקס-אוניווערזיטעט.

יודיש טעאטער

„פילהארמאניע״

נארוטאוויטשא 20.

אנפ.: א. בעזמאן און א. שטאקפעדער

די בעליבטע סוברעטין

רעגינא צוקער

בעריהמטער ארטיסט

הערמאן פענגשטיין

מיט׳ן גאנצען אויסגעצייכנטען אנסאמבל.

מארגען, דאנערשטאג,

דעם 17-טען נאוועמבער, 9 אוונט

1-טע פאלקס-פארשטעלונג

ארים און רייך—אלע גלייך

אויף צו להכעס דעם קריזיס

פרייזען: דער גאנצער פארטער 1 זל. גאנצער באלקאן און גאלעריע צו 50 גר.

אויפ׳ן אלגעמיינעם פערלאנג, פרעכטיגע אפערעטע

דער זיסער בחור

אין 2 אקטען מיט פראלאג, אויפגעפיהרט פון הערמאן פענגשטיין.

הויפט-ראלען: הערמאן פענגשטיין און רעגינא צוקער.

רעזשיסער: ק. צימבאליסט. דיריגענט ל. זעלטען

מעכ. לייטונג: ק. גאטמאן.

סופלער: מ. אייזענבערג.

בילעטען אין קאסע פון „פילהארמאניע״.

חתן-כלה בעגייט זעלבסטמארד

ער איז געווען אנ'ארבייטסלאזער, האט איהר צד נישט צוגעלאזט צום שידוך

(2) אויף קראקוסא 10 האט נעכטען פאסירט אַ פאלגענדע טראגעדיע.

דער 23-יאָהריגער מאריאן מאטער, אנ'אַרבייטסלאָזער, האט זיך געליבט אין דער יונגער שכנ'טע, דער 20-יאָהריגער ראמואלדא יאשינסקא.

די יונגעלייט האָבען געוואָלט ווערען מאַן און ווייב, נאָר ראמואלדא'ס משפחה האט נישט דערלאָזט צו דעם שידוך, ווייל מאריאן איז געווען ארבייטסלאָז.

האט דער בחור פארבעטען דאָס מיידעל צו זיך, ביידע האָבען אָנגעשריבען אַ בריף, און דערנאָך האט ער מיט אַ רעוואָלווער דערשאָסען זיין כלה און זיך גופא — אויף טויט.

די טויטע קערפערס האט מען אָפּגעפיהרט אין פראָסעקטאָריום.

גראנדיעזער טעאטער-אווענד

פרייטאָג-צו-נאכט אין „פילהארמאָניע"

היינטיגען פרייטאָג-צו-נאַכט, ערוואַרט דעם לאָדזער יודישען טעאַטער-עולם אַן'אָנגענעהמע איבעראַשונג, אַ גראַנדיעזער טעאַטער-אָווענד — די ערשטע אין דעם ווינטער-סעזאָן.

ס'איז גענוג צו דערמאָנען, אַז אין דעם גראַנדיעזען אָווענד בעטייליגען זיך די ליבלינגע פון לאָדזער טעאַטער-עולם, די בעליבטע סוברעטין רעגינאַ צוקער און דער בעריהמטער אַרטיסט הערמאַן פעניגשטיין.

רעגינאַ צוקער איז דעם יודישען טעאַטער-פובליקום, נישט קיין פנים חדשות. מיר געדענקען די נאָך אין איהרע ערפאָלגרייכע אויפטריטען פאַר-יאָהרען ווינטער אין יודישען טעאַטער אין „פיל-הארמאָניע", וואו זי האט ממש ענטציקט די צו-שויער מיט איהר שפּילען, זינגען און טאַנצען.

נישט ווייניגער פּאָפּולער איז הערמאַן פע-ניגשטיין. דעם טאַלאַנטירטען אַרטיסט האָבען מיר נאָך געהאַט די געלעגענהייט צו זעהען און בע-וואונדערען מיט יאָהרען צוריק, און זיינע אויפ-טריטען צוזאַמען מיט פישזאָנען און מיט זיין פער-שטאָרבענעם ברודער אין „קליינעם מיליאָנער" און אין אנדערע אָפּערעטען.

הערמאַן פעניגשטיין רעכענט זיך היינטיגען טאָג פאַר איינעם פון די בעסטע יודישע אָפּערע-טען-אַרטיסטען און פאָלקס זינגער. די לעצטע צייט, האט ער געמאַכט אַ טורנע איבער אייראָפּע און אַפריקע, וואו ער איז אויפגעטרעטען מיט גרויסען ערפאָלג.

אַ חוץ די צוויי בעליבטע אַרטיסטען, בע-טייליגט זיך אויך אין דעם אָווענד די גאַנצע טרופּע פון „פילהאַרמאָניע", ווי: בערטא זאסלאַווסקאַ, טאַניע בעזמאַן, עווא שטאָקפעדער, ליזא שלאָס-בערג, געטליכערמאַן, צימבאַליסט, אייזענבערג, האמבורגער, ניידווירט א. אנד.

כדי דער אָווענד זאָל זיין פערשידענאַרטיג און אינטערעסאַנט, ווערט געגעבען די בעסטע און פרעהליכסטע זאַכען פון דעם טעאַטער-רעפּערטואַר, ווי די פרעהליכע קאָמעדיע „דער פרעהליכער בחור". „דאָס חזנ'דעל" (2-טער אקט), און צום סוף אַ גרויסער לידער-קאָנצערט מיט דער בעטיי-ליגונג פון גאַנצען פרויען-און מענער-אַנסאַמבל.

ס'איז דערום קיין חידוש נישט, וואָס דער דאָזיגער גראַנדיעזער טעאַטער-אָווענד, האָט ביים יודישען טעאַטער-עולם, אַרויסגערופען אַ שטאַרקען אינטערעס.

אויף א קאמבינאציע

ווי-אַזוי מ'קאָן גענארען אַן'אווטאמאט מיט שאקאלאדקעס

(2) געבען נומער 1 אויפ'ן פרייהייטס-פּלאַץ געפינט זיך אַן'אווטאָמאַט מיט שאָקאָלאַד, וואָס וואַרפט אַרויס פון זיך שאָקאָלאַד-שטיקלעך פון פערשידענער גרויס: פאַר 5, 10 און 20 גראָשען.

די לעצטע אונטערנעהמונג, וואָס האט עקס-פּלואַטירט דעם אַווטאָמאַט, האָט בעמערקט מיט אַ צייט צוריק, אַז אנשטאָט געלד, געפינען זיי אין דעם אַווטאָמאַט בלעכלעך, וואָס וועגען אַזוי ווי קליינגעלד און זענען פונקט אַזוי גרויס.

מען האָט דעריבער אָנגעהויבען גוט אַכטונג צו געבען אויפ'ן אַווטאָמאַט. און אין רעזולטאַט האָט מען געכאַפּט איינעם יצחק ליבערמאַן (פון לוטאָמירסקאַ 5), וועלכער האָט עס געמאַכט די קונצען...

מ'האָט דעם בחור צוגעצויגען צו גערִיכט-ליכער פעראַנטוואָרטליכקייט.

געשטארבען און מיטען גאס

א יודישער סוחר, וואס איז געקומען פון זעלעוו קיין לאדז

(2) נעכטען אינדערפריה איז געקומען פון זעלעוו קיין לאָדז וועגען מסחר-ענינים דער 60 יעהריגער סוחר יעקב לעווקאָוויטש.

געהענדיג אויף דער פּיעטרקאָווער גאַס איז ער לעם דעם נומער 294 אַנידערגעפאַלען און גע-שטאָרבען.

דער פּאָגאָטאָוויע-דאָקטאָר האָט נישט פעסט-געשטעלט די סיבה פון זיין טויט.

דעם טויטען קערפער האָט מען אָפּגעפיהרט אין שטאָדטישען פּראָזעקטאָריום אויף לאַנקאָווא.

צוויי מאל איינס

פאר גנב'ענען וועש — א יאהר טורמע

(2) דאָס געריכט האָט נעכטען פער'משפט די 22-יאָהריגע בראָניסלאַווא אַנטאָנקיעוויטש און לעאָן קאַטשמאַרעק — ביידע צו אַ יאָהר טורמע פאַר'ן אַרויס גנב'ענען ביי אַ געוויסען אַרטור שיקער (אויף פּיעטריקאָווער 121) פון בוידעם אַראָב וועש.

אינטערעסאנטע אויסשטעלונג

אין דער קונסט-גאלעריע

זונטאָג קומט פאָר אין זאַל פון דער קונסט-גאַלעריע, אין שיענקיעוויטש פּאַרק, אַנ'אינטערע-סאַנטע אויסשטעלונג פון די קינסטלער סטעפּאַן מראָזשעווסקי און מ. שוואַך.

די אויסשטעלונג אין וואַרשע האָט אַרויסגע-רופען אַ גרויסע פּראַאינטערעסירונג.

זעלבסטמארד

(2) אין איהר אייגענער וואוינונג אויף דער וועסאָלאַ 11 האָט נעכטען אויסגעטרונקען אַ גרע-סערע דאָזע עסער די 33-יעהריגע פראַנצישקא לי-באַלינסקא.

עס איז אַרויסגערופען געוואָרען פּאָגאָטאָוויע וועלכע האָט איהר ערטיילט ערשטע הילף.

די סיבה פון דעם זעלבסטמאָרד-פּרואוו איז נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען.

יודיש
קאמעראל-טעאטער
אלעע 1-טער מאי 2.

יודיש דראַמ. טעאַטער אין ווילנע
ווילנער טרופּע
אָנפירונג: מ. מזא ה. XVII יאָר

היינט, מיטוואָך, דעם 16-טן און מארגן, דאנערשטאג, דעם 17-טן נאָוועמבער
לעצטע 2 פאפול. פארשטעלונגען פון 50 גר. ביז 1.10 גילדן
צום 37-טן און 38-טן מאָל — — — די שטאַרקע אויסגענומענע פּיעסע

בונט אין אויסבעסערונגס-הויז

אַ היינט-צייטיק טעאַטער-שטיק אין 3 אַקטן
מחבר: פּעטער-מאַרטין לאמפעל. יידיש: מ. מ. רעזשי: יעקב ראטבוים.

אַכטונג! די נאָענטסטע טעג ווערט באַנייט:
„פּרנסה" — קאָמעדיע פון ה. גאָטעספעלד
„אָרעמע מלוכה" — פון ה. לייוויק.
מאַז, ווייב און רעוואָלוציע קאָם פון ח. קאַטאַיעו
„ברוִיטמיר" — פון ד. בערגעלסאָן.
בילעטן אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען טעגלעך פון 5 אַ זייגער אָוונט אין קאַסע פון טעאַטער.
אַדמ. אָנפירונג: ב. אס.

ציהונג פון דער 1-טער קלאס

פון דער 26-טער מלוכה-לאטעריע

מאָרגען דעם 17-טען נאָוועמבער וועט זיך אָנהייבען די ציהונג פון דער 1-טער קלאַס פון דער גרויסער 26-טער לאָטעריע און וועט דויערן 5 טעג. ס'וועט אויסגעלאָסוועט ווערען זעקס טויזענט געווינסען ווי אויך 40 פּרעמיעס. הויפּט-געווינסען: 100.000 זל., 50,000 זל., 20,000 זל. צו 15,000 זל. צו 10,000 זל. און ז. וו.

לאָסען קויפט יעדער אין דער בעריהמטער קאָלעקטור פון ס. יאַטקא, פּיעטריקאָווער 22 און 66, וועלכע איז איבעראַל בעקאַנט אלס די באמת גליקליכסטע.

צום היינטיגן קאנצערט פון אויבערקאנטאר משה קוסעוויצקי

דער היינטיגער קאָנצערט פון וועלט-בעריהמטען אויבערקאַנטאָר משה קוסעוויצקי, וועלכער קומט פאָר 9 אָווענד אין פילהאַרמאָניע האָט, ווי תמיד אַרויסגערופען גרויס אינטערעס ביים לאָדזער פּוב-ליקום. דער גרויסער חזן און זינגער וועט אויספיה-רען די שענסטע אַלטע און נייע זאַכען פון זיין רייכען רעפּערטואַר. אויסערדעם וועט דער אויבער-קאַנטאָר משה קוסעוויצקי לזכר דעם חזן-קאָמפּאָזי-טאָר ר' אַברהם דוב בירנבוים (צוליב דעם צעהנטען יאָהרצייט נאָך זיין טויט) זינגען אַ קאַפּיטעל תהלים און מאַכען אַ הזכרה.

ביי די „ווילנער"

אין קאמעראל-טעאטער, 1 מאי 2

היינט, מיטוואָך און מאָרגען, דאָנערשטאָג 9,15 אָווענט צום לעצטען מאָל „בונט און אויס-בעסערונגס הויז" פּרייזען פון 50 גר. ביז 1,10.

„די וועלט שאקעלט זיך" אין „די יודישע באנדע"

היינט מיטוואָך ווערט דורך „די יודישע באַנדע" געגעבען אין „סקאַלא" טעאַטער, דער זעהר שטאַרק אויסגענומענער רעוויו-פּראָגראַם „די וועלט שאָקעלט זיך!" מיט: חנה גראָסבערג, ראָזא גאָזעל, לאָלא פאָלמאַן, זישע קאַץ, דוד לעדערמאַן, מ. אָפּענהיים, ב. שוואַרצשטיין און רעזשיסער יצחק נאָזשיק אין דער שפּיץ.

מאָרגען דאָנערשטאָג ווערט געגעבען די ערשטע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 60 גר. ביז 2 זל. ערשטע רייע „טאַנצט יודעלעך טאַנצט!".

Dr. med. H. LUBICZ

ספעצ. פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקה
צעגעלניאַנא 7. טעל. 141-32
נעמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 5—8 אָווענד. זונטאָג פון 9—11 בייטאָג.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאַליסט פאַר
אוירען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען
11 ליסטאָפּאַד 9 (קאָנסטאַנטינער)
טעל 127-81
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11—2,
אין כעלמי פון 8—9 פריה.

ר. איזראעל

משפחות אין פלאמען

סענסאציאנעלער ראמאן — פון יודישען פאמיליען-לעבען

(20

מרים האָט געהאַט שוואַרצע רעהמען אונטער די אויגען, זי איז געווען בלייך און איינגעצויגען געציטערט.

גלייך ווי זי האָט זיך בעפרייט פון די געניעל פון דער ווילדער חיה מאַקס, וועלכער איז שנעל אַרויס פון צימער, האָט זיך מרים געשטעלט אויף די פיס, אַרויפגעוואָרפען אויף זיך די מלבושים און האָט באַר געוואַרט ביז ס'וועט טאָג ווערען. זי האָט נישט געוויינט, נישט פערצווייפעלט, זי איז געווען אַפּאַטיש צו אַלעם, אַזוי ווי זי וואָלט זיך נישט אָפּגעגעבען קיין חשבון פון דעם וואָס ס'איז פאָרגעקומען. אָבער וואָס מעהר זי איז געזעסען און געטראַכט אַלץ מעהר האָט זיך איהר אויסגעמאָלט דאָס שרעקליכע בילד, וואָס איז ערשט נישט לאַנג פאָרגעקומען. איהר האָבען זיך נאָכאַמאָל פאָרגע-שטעלט אַלע בילדער, וואָס זענען פאָרגעקומען אין פערלויף פון דער נאַכט. נאָר מיט נאָך מעהר בולט'קייט און מעהר גרויזאַמקייט.

ווען ס'איז באַר טאָג געוואָרען איז זי אונבע-מערקטערהייט אַרויס פון דער וואוינונג, הגם זי האָט נאָך אַליין נישט געוואוסט וואוהין זי וועט געהן. ערשט ווען זי איז געווען דרויסען האָט זי זיך קלאָר געמאַכט איהר לאַגע, זי האָט געזוכט אַנ'-אויסוועג, זי האָט זיך געריסען די האָר פון קאָפּ. געבראָכען די הענד און געזוכט עפּעס אַ געדאַנק, וואָס וואָלט זי געקענט אַרויסראַטעווען פון דער שרעקליכער פּיין, און דאַן האָט זי זיך בערוהיגט, ווען זי האָט געהאַלטען, אַז דער געדאַנק, וואָס איז איהר אין דעם אויגענבליק איינגעפאַלען וועט זי דאָך בעפרייען פון די צרות. זי איז אַליין אַוועק אויף דער בריק, דאָרט וואו זי האָט געהערט, בע-פרייען זיך פון דעם לעבען אַלע, וועלכע קענען נישט ווייטער לעבען, אַלע די, וועלכע דער גורל האָט שווער בעשטראָפט, פאַר אַלע די, וועלכע האָבען געמוזט ענטלויפען פון דעם לעבען.

זי האָט געקוקט אויף דעם וואַסער, וועלכעס איז רוהיג געפלאָסען און זיכער נישט געוואוסט פון דעם פּאַק צרות, וועלכע האָבען זיך געקלאַמערט אַרום מרים'ען.

מרים איז שוין געווען זיכער, אַז פון דאַנען וועט זי מעהר נישט אַוועקגעהן, אַז דאָס זענען איהרע לעצטע מינוטען, זי האָט נאָך אָפּגעשלעפּט מיט איהר דעציזיע, ווייל זי האָט זיך געוואָלט דער-מאָהנען אין מאַרעקען, וועלכער האָט איהר גע-געבען אַזעלכע זיסע האָפנונגען אויף איהר ווייטער'דיגער יונגער לעבען.

מאַקס האָט באַכדרעס, ווי ער איז אַרויס פון מרים'ס צימער חרטה בעקומען אויף זיין גאַנצער שרעקליכער האַנדלונג, ער איז געווען שטאַרק אומ-רוהיג און זיך נישט געקענט קיין אָרט געפינען, זיינע אַלע ביז-איצטיגע חטאים האָבען זיך איהם אויסגעוויזען ווי גאַרנישט אַקעגען דעם, וואָס ער האָט היינטיגע נאַכט אָפּגעטון.

מאַקס האָט זיך נישט געקענט דערוואַרטען אויפ'ן טאָג, ער האָט געוואָלט איבערעדען מיט מרים'ען, זאָגען איהר, אַז ער איז גרייט אַלץ ווידער גוט צו מאַכען, ווי אַזוי דאָס האָט ער אַליין נאָך נישט געוואוסט, אָבער מרים'ען, האָט ער בעשלאָסען נישט צו פערלאָזען און צו בלייבען מיט איהר צוזאַמען, ער איז די דאָזיגע נאַכט נישט געשלאָפען און ווען ס'איז טאָג געוואָרען האָט ער נישט אָנקלאַפּענדיג אַפילו אין טיר פון מרים'ס צימער, אַריין איינגעוואוניג, ווי איבערראַשט איז ער אָבער געוואָרען, ווען ער האָט שוין אין צי-מער קיינעם נישט געפינען. דאָס בעט איז געווען ליידיג און קיינער איז אין שטוב נישט געווען, ער האָט אָנגעהויבען צו זוכען אומעטום, אפשר האָט מרים עפּעס איבערגעלאָזען אַ שפּור פון זיך, אפשר עפּעס אַ בריוועל, וואָס וואָלט געקענט אָנ-ווייזען, וואו מרים איז אַוועק און וואו מ'קען זי געפונען.

מאַקס איז געווען שטאַרק פערטרויערט, ער האָט בעקומען אויפריכטיג חרטה אויף דעם, וואָס ס'איז פאָרגעקומען אין די מאָמענטען פון זיין אונגעהויערער ליידענשאַפט. ער האָט גלייך בעקומען אַ פאָרגעפיהל, אַז מרים האָט פערטראַכט עפּעס שרעקליכעס, עפּעס אַזעלכעס, פון וואָס זיין געוויסען וואָלט זיך נישט געקענט בערוהיגען אין פערלויף פון זיין גאַנצען לעבען. ער האָט גע-האַט דאָס פאָרגעפיהל, אַז מרים וויל בעגעהן זעלבסטמאָרד, ער האָט נאָר נישט געוואוסט, וואו ער קען זי געפינען, און גלייך איז איהם איינגע-פאַלען, אַז מרים איז געוויס אַוועק צו דער בריק, וואו ס'געהען אַלע זעלבסטמערדער, ער האָט זיך שנעל אָנגעטון און אָהן אָטעם געלאָפען צו דער גרויסער בריק, ער האָט איבער'ן וועג געבעטען מיט די אויגען, אפשר וועט ער זי ערגעץ געפינען.

מאַקס איז געלאָפען אָהן אָטעם צוריק איבער דער בריק, זוכענדיג מרים'ען, אַזוי ווי אַ משוגע'נער איז ער געלאָפען מיט פערגלאָצטע אויגען און נאָכגעפרעגט יעדען איינציגען, וועמען ער האָט נאָר אָנגעטראָפען, צי מ'האָט נישט געזעהן אַ יונג פרויילין זיך דאָ אַרומדרעהען. ער האָט זיך אָבער גאָרנישט דערוואוסט, ער האָט אין די גאַסען געזוכט צו געפינען אַנ'אָרט, וואו מרים קען זיך געפונען, ווען נישט דאָ ביי דער בריק. ער האָט שוין געטראַכט וועגען נאָכקוקען ביי זיי אין הויז, ווען מיטאַמאָל האָט ער פון דער ווייטענס דער-זעהן מרים'ען, זי איז געשטאַנען אָנגעלעהנט אָן דער באַריער פון דער בריק און אָהן בעוועגונג געקוקט אין וואַסער. מאַקס איז אָהן אָטעם צוגעלאָפען צו איהר, אָבער ווען מרים האָט איהם דערזעהן, איז זי בליץ-שנעל אַרויף אויף דער באַריערע אויפגעהויבען די הענד אין דער הויך און מיט דער גאַנצער שווערקייט פון איהר קערפער זיך אַריבער'געבויגען צום וואַסער צו.

(פאָרטזעצונג קומט)

פארוואס איז קערענסקי

געווען דער ערשטער פיהרער פון דער רוסישער רעוואלוציע

א כאראקטעריסטיק פון דעם מענש, וואס האט זיך באלד נאך דער רעוואלוציע

אויפגעהויבען אויפ'ן העכסטען שפיץ און דערנאך געפאלען

לעאן טראצקי שרייבט אין זיינע מעמואר־ען ווייטער:

מען האט א סך געשריבען וועגען דעם, אז ווען אנשטאט קערענסקין וואלט אן דער שפיץ פון דער רעגירונג געשטאנען א מענש מיט א קלארען קאפ און שטארקען כאראקטער, וואלטען פערמיטען געווארען א סך אומגליקען, און די באלשעוויקעס וואלטען קיינמאל נישט געקומען צו דער מאכט. מען קאן נישט לייקענען, אז קערענסקי האט נישט פערמאגט אט די ביידע אייגענשאפטען. עס בלייבט אבער די פראגע: פארוואס האבען בעשטימטע סאציאלע קלאסען געפיהלט זיך פערפליכטעט אויפצוהויבען אויף זייערע פלייצעס דווקא אט דעם מענש קערענסקין?

אויב קערענסקי וואלט געווען א מענש מיט א קלארען קאפ און שטארקער ווילען, וואלט ער אבסאלוט נישט געטויגט פאר דער ספעציעלער היסטארישער ראלע, וואס ער האט געשפילט. דאס איז נישט קיין אפשאצונג אחר־המעשה. דער אויטאר פון אט די שורות האט נאך געגעבען די זעלבע כאראקטעריסטיק פון קערענסקין אין די יולי־טעג פון 1917, ווען ער איז געזעסען אין קערענסקיס טורמע.

בילדער און סצענעס פון דער רוסישער רעוואלוציע

איז אין חודש מאי, 1917, געווען אויף א בעזוך ביים פלאט פון שווארצען ים, כדי איינצושטעלען בעסערע בעציהונגען צווישען די מאטראזען און די אפיצירען. וואס האט קערענסקי געטון!? ער האט געהאלטען רעדעס. נאך יעדער רעדע האט זיך איהם אויסגעוויזען, אז אלץ איז שוין אין ארדנונג. „איהר זעהט, אדמיראל, איך בין געקומען, און אלץ איז ווידער פיין". אבער עס איז גארנישט געווען פיין. דער קאמף צווישען די מאטראזען און זייערע אפיצירען האט זיך ערשט אנגעהויבען.

די געשיכטע פון קערענסקיס אויפשטייג נאך דער פעברואר־רעוואלוציע איז פול מיט בעטייטונג און לערנט אונז זעהר א סך. ער איז אין אנהויב געווארען יוסטיץ־מיניסטער פון דער רעוואלוציע, פאר וועלכער ער האט מורא געהאט. די ערשטע דעמאנסטראציע פון ארבייטער און סאלדאטען געגען דער בורזשואזיע, דער ערשטער „בונט פון די קנעכט", האט איהם געמאכט פאר קריגס־מיניסטער. דער יולי־אויפשטאנד, וואס איז „ארגאניזירט געווארען פון דייטשע אגענטען", האט איהם געשטעלט אן דער שפיץ פון דער רעגירונג. אנהויב סעפטעמבער ווען א נייע מאסען־בעוועגונג איהם מאכען אויך פאר דעם העכסטען קאמאנדיר פון דער ארמיי. די אינערליכע פראצעסען און זייערע ווידערשפרוכען, ווי אויך זייער איראניע ליגט אין דעם פאקט, וואס די מאסען האבען פריהער געמוזט קערענסקין אויפהויבען אויף דעם העכסטען שפיץ, כדי איהם דערנאך אראפצוווארפען.

קערענסקיס הויפט־ראלע איז בעשטאנען אין לאווירען, דאס הייסט, אין פיהרען א מין מיטעל־קורס צווישען די פערשידענע כוחות אין דער רעוואלוציע. ער האט געוואלט באלאנסירען צווישען דער בורזשואזיע און די ארבייטענדע מאסען. אין דער פראקטיק האט ער געשפילט, אזוי צו זאגען, אין לאגער ענטקעגען דעם צווייטען. די ליבעראלען און אויך דעם ענגלישען אמבאסאדאר, ביוקענען, האט ער פערזיכערט, אז „די סאוועטען וועלען שטארבען מיט א נאטירליכען טויט". אין דער זעלבער צייט האט ער געסטראשעט די בורזשואזיע מיט דעם צארן פון די סאוועטען.

די ליבעראלע פרעסע האט געהאלטען א וועלט פון קערענסקין און איהם בסדר געחנפ'עט. זי האט געהאט א גוטען גרונט דערפאר. ער האט געטון, וואס זי האט געוואלט, און וואס איהרס אן אייגענער מענש וואלט קיינמאל נישט געקאנט פועל'ן. לענין האט דאס, ווי געוועהנליך, זעהר ריכטיג פארמולירט: „שטעלט זיך פאר, וואס עס וואלט זיך געטון, ווען גוטשקאוו (דער פערטרעטער פון די פריצים און פאבריקאנטען) וואלט נאך געווען קריגס־מיניסטער, און ווען ער וואלט ארויסגעגעבען א בעפעהל צום מיליטער, געהייסען די ארמיי ווידער פערגיסען איהר בלוט, פערבאטען קאנגרעסען, געשריגען „דו" אויף די סאלדאטען, זיי גערידעלט און זיי גערופען „טרוסען", מען וואלט איהם פשוט ארויסגעווארפען. אבער קערענסקי האט זיך געקענט דערלויבען אזא „לוקסוס". פערשטעהט זיך — בלויז אויף אזוי לאנג, ווי ער האט נאך געהאט דעם צוטרוי פון די פאלקס־מאסען, דעם צוטרוי, וואס ער האט זעהר גיך פערשוואונדען".

נישט בלויז די מאסען האבען אלץ מעהר און מעהר דערקענט דעם אמת'ן כאראקטער פון קערענסקין, נאר אויך די ליבעראלען פון אלע שאטירונגען. זיי האבען איהם געהאלטען, איהם געגלויבט, און איהם געחנפ'עט אזוי לאנג, ווי זיי האבען געפיהלט, אז זיי טארען נאך נישט צו אפען ארויסקומען מיט אן אייגענעם מענש. דער דורכפאל פון דעם יולי־אויפשטאנד האט זיי צוגעגעבען מוט, און צו געפינען א שטארקען מענש איז געווארען זייער איינציגער פערלאנג.

די צייט פון אלגעמיינע האלוזונגען און קושע־נישען האט געדויערט נישט לאנג. דער קלאסען־קאמף דרעמעלט אביסעל אין אין אנהויב פון א רעוואלוציע, אבער ער שטעהט אויף באלד דערנאך מיט דער פולער קראפט, אין דער פארם פון בירגער־קריג. דער פראנצויזישער זשורנאליסט קלאד אנע האט געשריבען, אז קערענסקי האט נישט גענוג טאקט, אז ער איז צופיל פערליבט אין דעם נייעם כבוד, וואס ער האט בעקומען. אבער וואס איז טאקט? דאס איז קודם־כל א ריכטיגע אפשאצונג פון דער לאגע פון דעם אייגענעם פלאץ אין אט דער לאגע. דערפון האט קערענסקי נישט פערמאגט קיין שפור. די מאסע האט איהם אויפגעהויבען אויף איהרע פלייצעס. אבער די מאסען האבען געפאדערט פון איהם געוואגטע שריט, דרייסטע מעשים. קערענסקי פון זיין זייט האט גע־פאדערט פון דער מאסע, זי זאל זיך נישט מישען אין זיין גרויסמוטיגקייט און אין זיין שעהן רעדנעריי.

די אויפגעוואכטע פאלקס־מיליאנען האבען צו בראכען זייערע קייטען און זענען אויף טריט און שריט אריבער־געטראטען די גרענעצן, וואס די געבילדעטע שיכטען האבען זיי בעשטימט — אין דעם בילד, וואס זיי האבען זיך אויסגעמאלען וועגען דעם, ווי א רעוואלוציע דארף אויסזעהען. שוין צום סוף אפריל האט קערענסקי געקלאגט:

„איז עס מעגליך, אז די בעפרייטע רוסלאנד איז א לאנד פון צובונטעוועטע קנעכט? איך בעדויער, וואס איך בין נישט געשטארבען מיט צוויי חדשים צוריק. איך וואלט דעמאלט אוועק פון דער וועלט מיט א גרויסען חלום" א. אז. וו.

מיט אזא געשמאקלאזער מליצה האט קערענסקי געהאפט צו בעאיינפלוסען די ארבייטער, סאלדאטען, מאטראזען און פויערים. אדמיראל קאלטשאק האט שפעטער דערצעהלט, ווי אזוי קערענסקי

משה אברהם קאהען

דער איינציגער יודישער גענעראל אין כינע

א גענעראל וואס לייגט תפילין און זאגט קריאת שמע

דער איינציגער יודישער גענעראל אין כינע, משה אברהם קאהען איז געקומען אויף א פאר טעג קיין ניו־יארק, פון וואנען ער פאהרט אפ קיין איירארפע.

א מיטארבייטער פון „פארווערטס" האט גערעדט מיט איהם א שמועס און פון איהם געוואהר געווארען אייניגע אינטערעסאנטע פרטים וועגען זיין לעבען און טעטיגקייט.

גענעראל „מא" קאהען איז אן ענגלישער יוד. זיין וויגעלע איז געשטאנען אין לאנדאן. דער פאטער שטאמט פון פוילען, פון א קליין שטעטעל לעבען ווארשא.

צו זעכצען יאהר האט מאריס אייבראהעם קאהען — דאס איז זיין אפיציעלער נאמען, אלס ענגלישער אונטערטאן — פערלאזען לאנדאן און אוועקגעפאהרען קיין קאנאדע. דאס איז געווען מיט איין־און־דרייסיג יאהר צוריק. צוואנציג יאהר האט ער געוואוינט הויפטזעכליך אין די מערב טיילען פון'ם לאנד, אין דער פראווינץ וואס הייסט אלבערטא, קאהען האט זיך נישקשהדיג ארויפגעארבייט. ער איז געווארען רייך. יאהרען לאנג איז ער געווען דער הויפט־פערוואלטער פון דער „ערשטער לענד קאמפאני", איינע פון די גרעסטע פירמעס אין גאנץ קאנאדע.

— דאס וויכטיגסטע געשעהעניש אין מיין לעבען — האט גענעראל קאהען דערצעהלט — איז געווען מיין בעגעגעניש מיט ד״ר סאן יאט־סען, דער פאטער פון דער כינעזישער רעפובליק. דאס איז געווען אינ'ם יאהר 1908. פון יענעם טאג ביז'ן טאג פון זיין טויט — דעם 12. מערץ 1925 — בין איך געווען זיינער אנ'אינטימער פריינד. ער האט מיך בעשטימט אלס אויסלענדישען סעקרעטאר פון דער כינעזישער נאציאנאליסטישער פארטיי.

„ווען די וועלט־מלחמה האט אויסגעבראכען האב איך זיך אנגעשלאסען אין דער קאנאדישער ארמעי און פיר יאהר צייט געדינט אין פראנקרייך. צום סוף פון קריג האט מיר ד״ר סאן־יאט־סען גע־שיקט אנ'איינלאדונג, כ'זאל קומען קיין כינע. אין 1921 האב איך זיין וואונש דערפיהלט און פאר די לעצטע עלף יאהר — מיט דער אויסנאהם פון עט־ליכע רייזעס קיין איירארפע אין די אינטערעסען פון דער כינעזישער רעפובליק — האב איך פער־בראכט אין כינע".

פערשידענע הויכע מיליטערישע און ציווילע אמטען האט קאהען געהאט אין דער כינעזישער רעפובליק. זיין איצטיגער אפיציעלער טיטול איז: „מיליטערישער הויפט־ראט־געבער פון די דרום און קאנטאנער ארמעען און פארשטעהער פון דער קאנטאנער רעגירונג".

קאהען'ס פריינט זאגען, אז ס'איז בישטא קיין מיליטערישער, אדער ציווילער אמט, וואס דער יודישער גענעראל וואלט נישט געקאנט בעקומען.

גענעראל קאהען איז שטאלץ מיט זיין יודיש־קייט. „ווען מ'זאל מיך אפגילטען, וועל איך מיין יודישען נאמען, קאהען, נישט פערבייטען. אז דער פערשטארבענער יאט־סען, אז די איצטיגע רעגירער פון כינע ווייסען ווער איך בין און וואס איך בין. איך לייג תפילין יעדען טאג, כ'גיי אין שול פון צייט צו צייט, און ווען כ'וועל קומען קיין מאנטשעס־טער אויף א בעזוך ביי מיינע עלטערען, וועט מען מיך מסתמא מכבד זיין מיט אנ'עליה"...

און צו בעווייזען, אז דאס וואס ער זאגט איז אמת, האט גענעראל קאהען ארויסגענומען א תפילין־זעקעל און א סידורל.

א יודישער גענעראל, וועלכער לייגט תפילין יעדען פריהמארגען און לייענט קריאת־שמע איידער ער לייגט זיך שלאפען ביינאכט...

קיין יודיש רעדט ער נישט, דער דאזיגער טשיקאווער יודישער גענעראל פון דער כינעזי־שער ארמעע. ער פערשטעהט יא אביסעל יודיש, אבער אליין רעדען — כמעט קיין ווארט נישט. אין חדר איז ער געגאנגען ביז דרייצעהן יאהר. דאס ביסעל דאווענען, וואס ער האט זיך אויסגעלערנט אין דער לאנדאנער איסט־ענד, האט ער קיינמאל נישט פערגעסען. זיינע עלטערן לייענען יא יודיש.

אין שאנכאי, וואו גענעראל קאהען האט זיין וואוין־ארט, זענען איצט פערהאן א סך יודען — די מייסטע פון זיי זענען רוסישע היימלאזע. זיי וואלטען וועל פאהרען קיין איירארפע, אבער די טויערן זענען דאך פאר זיי פערשלאסען. דעריבער קומט זיי אויס צו קאנקורירען מיט די כינעזישע ארבייטער פאר א שטיקעל פערדינסטעל. מ'קען זיך דעריבער שוין פארשטעלען וואס פאר א גליקען זיי האבען. שאנכאי פערמאגט אבער א בערייטענדע צאהל רייכע יודען אויך. פארהאן דארט א בני־ברית־לאזשע, וואו גענעראל קאהען און די אנ־דערע אנגעזעהענע יודען זענען מיטגלידער.

ראדיא-פראגראם

מימוואך, דעם 16-טען נאוועמבער

11,40 טעגליכע פרעסע-איבערזיכט, 11,50 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט פאר לופט פליה־קאמוניקאציע, 11,58 צייט-סיגנאל, 12,10 גראמאפאן-פליטען, 1,20 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט, 3,40 ווירטשאפטליכער קאמוניקאט, 3,55 סקויטען־כראניק, 4 פראגראם פאר קינדער, 4,25 גראמאפאן-פליטען, 4,40 פארלעזונג, 5,00 רעפעראט פאר מוזיק ליעהרער, גראמאפאן-פליטען, רעפעראט, 6,00 לייכטע מוזיק, 7 פערשידענעס, 7,20 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער, רעפערטואר פון די טעאטערען, 7,30 פעליעטאן, 7,45 ראדיא־פרעסע, 8 קאנצערט, ספארט-ידיעות, ראדיא-פרעסע, 9,05 סאליסטען-קאנצערט, 10 אוידיציע, 10,15 מוזיק, 10,55 מעטעאראלאגישער און פאליציי קאמוניקאט, 11 טאנץ-מוזיק.

* * *

אויסלאנד

4,30 דאווענטרי – סימפאנישער קאנצערט, 7,30 בודאפעשט – אפערע, 8 ברין-סימפאנישער קאנצערט, 8,05 פראג – סימפאנישער קאנצערט, 8,30 מיילאנד–אפערע, 9,15 דאווענטרי–סימפאנישער קאנצערט.

Dziś otwarcie

II-go składu sprzedaży detalicznej i hurtowni

Polecamy wszelką BIELIZNĘ

trykotową dla Pań, Panów, Dzieci i Niemowląt.

BIELIZNĘ damską jedwabną znanej jakości pod marką „SLOKANA"

BIELIZNĘ damską wełnianą i bawełnianą pod marką „ELASTICANA"

Pończochy i Skarpetki,
Rękawiczki i Pulowery
oraz inne wyroby dziane

Firmy

L. PLIHAL i S-KA

przy ul. Piotrkowskiej 36 telefon 228-32.

I-szy skład ul. Piotrkowska 100, tel. 226-63.

פעקלעך נאך ז.ס.ר.ר.—רוסלאנד

אויפ'ן גרונד פון אפמאך מיט דער האנדעלס-פארשטעהערשאפט פון ז.ס.ר.ר. אין פוילען האט דער

קאנסום ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור

(ראקיטשינסקער 54) צופאהר מיט די טראמוואיען 10 און 16

בעקומען א קאנצעסיע אוועקצושיקען פעקלעך נאך ז.ס.ר.ר.—רוסלאנד

די פעקלעך קענען ענטהאלטען:

וועש
קאנפעקציע
שוכווארג
שטרימף
שקארפעטען
טריקאטאזש-אויסארבייטונגען

וואל-שטאפען
זייד-ווארען
גאלאנטעריע
טואלעט-זייפען
זייף פאר דער ווירטשאפט
א. ז. וו.

KONSUM PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A. ROKICINSKA 54. Dojazd Tramwajami 10 i 16

די רשימה פון די סחורות, וואס זענען דערלויבט אוועקצושיקען, ענטהאלט 30 ארטיקלען.

געניוע פאבריקס-פרייזען.

די פעקלעך ווערען אפגעשטעלט די אפנעהמער אהיים אהן שום צוצאהלונג. זעמטליכע אפצאהלונגען: צאל, עקספעדיציע-קאסטען א. ז. וו. ווערט בעצאהלט בעלד אויפ'ן ארט.

KONSUM PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A. ROKICINSKA 54. Dojazd Tramwajami 10 i 16

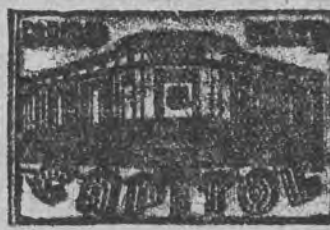

היינט פרעכטיגע פרעמיערע! די עקזאטיש-שעהנע SYLWIA SYDNEY די וואונדערשעהנע העלדין פון פילם „גרויסשטעטישע גאסען" ענטציקט.
און איבערראשט מיט
איהר שעהן שפיל
אין מייסטערוו. א. נ.

„גיהנום פון א פרוי"

אין די איבריגע ראלען: GENE RAYMOND און WYNNE GIBSON. אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע און אקטואליטעטען פון לאנד
אנהייב אין געוועהנליכע טעג 4.30, שבת און זונטאג 12.30. הנחה-בילעטען גילטיג אהן בעגרענצונגען. דער זאל איז שטארק געהייצט.

פאר א מעבאנישע

שלאסעריי

אדער שטאנצעריי, ווי אויך א געוועהנליכע שלאסעריי איז צו פערדינגען א פאסענד לאקאל מיט אלע נויטיגע מכשירים אין בעסטען צענטרום שטאט, מיט בעקוועהמליכקייטען מאנאטליך אדער אויפ'ן קווארטאל. נישט אויסגעשלאסען אויף שותפות.

אפערטען אונטער "100„ אין אדמ. פון „נ.פ."

Dr. HELLER

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע האט זיך איבערגעצויגען אויף

טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה און פון 4—8 אווענד. פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

דר. מעד. בערמאן

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07.

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקה. מענער-שוועכע בעהאנדלונג א. סעקסועלע בעראטונג, נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 4—8 אווענד, זונטאג פון 9—1 בייטאג.

פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

אנאנס ביז 15 ווערטער

קויף און פערקויף

געלעגענהייטליך ביליג צו פערקויפען א שטוב'ן-קרעדענס מיט א שטעה-זייגער. זגערזשער 28 צוויגהאמס. 7040

פרייץ פאסטענס

א טיכטיג פריילין אלס בופעט-ווע קען זיך מעלדען אין דער צוקערניע גאמאלינסקי, מזשעיאוד 1. 7045

א לערן-יונגעל ווערט געזוכט ביי טייטעלבוים, פיעטריקאווער 9, פאפיר-אויסארבייטונגען. 7034

א שטריקער צו אנ'8-טער מאשין צו ריסשערס ווערט געזוכט. קאמיענגא 5, הערשענבוים

פערשידענעס

אכטונג! די בעסטע און געשמאקסטע פ'שרע מיטאגען, ביליגער ווי איבעראל, גיט ארויס דער בעוואוסטער היגיענישער רעסטאראן פון הערמאן לעווינסקי, פילסודסקיעגא 39, פראנט, 2. שט.

שייטלען

— מיט —

פאריזער שרינדען

ווי אויך

פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט און אנדולאציע צו ביליגע פרייזען,

ביי קערש

סקווערנאווא 15.

ENGLISH

פארענגער און פארטאגעשיטענע. קאנווערסאציע, ליטעראטור ערטיילט א פעהיגער פעדאגאג. — אפערטען אין אדמיניסטר. פאר "Mir"

קעכער

אויף דער מאשין ווערען אויסגעצייט
שרודמיעסקא 8.

געדענקט יודען

אז איהר דארפט פריהער נישט אונטערנעהמען קיין שום שריט אין אייערע רעכטליכען ענין, כל זמן איהר האט זיך נישט פערשטענדיגט מיט'ן רעכטס-פובליציסט

י. אינפעלד. לאדז
פיעטריקאווער 31
אויפנאהם-שעה'ן טעגליך פון 4—8 אוו.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערוועזן-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט ראסטעטיק.

— — פעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכם.
נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען,
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען

וויזיט 3 זל.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5—9 אווענד. זונטאג פון 10—1 בייטאג.

אכטונג!

איך בעזיץ גוטע וועקסלען און זוך דירעקטע פארבינדונג מיט א דיסקאנטער. אפערטען אין אדמיניסטראציע אונטער „דיסקאנטא". 7044

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליסעס און גוף פאר הויסערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם פוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעל געגענע הייל בענדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך הרויסע פראפעסארען סיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר בדאכירצווינד בעוויזיגען ווען דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס, לייטונגען מים הייל-גארטעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פוס און פלאט-פוס, ספעציעלע איינלאגען אין די שיך קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בראנטש, פראפ. ד"ר י. מאריש-לער, פראפ. ד"ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר געהמען אויך אן פערזענליכע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דעם ג' ה' ד"ר. י. ראפאפארט, דעם ספעציאליסט פון ארטאפעדיע וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, דריק איך אוים א הארציגען דאנק פאר זיינע 2 פראטעזים (גאנצע קינסטליכע פיס), וועלכע זענען זעהר לייכט און קינסטליך אויסגעפיהרט און א סך בעסער פון די, וועלכע איך האב שוין 2 מאל געמאכט אין ווארשע, וונשענדיג איהם פיל ערפאלג אין זיין ארבעט, דריק איך אוים א פערזענליכען דאנק.

(—) דוד שפיעוואק,
לאדז, זאווישא 37.

נאטען-לעהרע, שטים-בילדונג און קונסט-געזאנג

לעקציעס צום ווינטער-סעזאן

די לעקציעס פון נאטען-לערנען, שטים-בילדונג און קונסט-געזאנג צום ווינטער-סעזאן האבען זיך

ביי מ. דארגוזשאנסקי,
אל. קאשטשושקי 57, וו. 18

שוין אנגעפאנגען.

צוליב'ן קריזיס, זענען די פרייזען רעדוצירט.

Laboratorjum Analityczne

dla przemysłu
chemicznego, włókienniczego
i metalurgicznego

Dr. EUG. RITTA

Piotrkowska 126, tel. 232-88.

Dr. med. Arthur Kühnel

פרויען-קראנקהייטען און געבורטס-הילף

האט זיך איבערגעצויגען

וואלטשאנסקא 135 (עק אננא) טעל. 178-02

6999

בוכהאנדלונג נ. בערלינסקי

לאדז, אלט-שטאט 12.

חודש פונם יודישען בוך, ארגאניזירט לויט דער איניציאטיוו פון יודישען פען-קלוב אין פוילען

אין דער ביליגער רשימה געהען אריין העכער 1000 פון די בעסטע ביכער, די וויכטיגסטע ווערק פון דער יודישער און וועלט-ליטעראטור פון די בעדייטענדיגסטע פערלאגען. הנחה ביז 90 פראצ.

קומט און זעהט אדורך די רשימה פונ'ם ביליגען ביכער-פערקויף און איהר וועט זיכער עפעס קויפען.

אלע ביכער זענען צו בעקומען אויך אין פראכט-באנד צום פרייז פון 1.50 גילדן.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר'ן טעקסט—18 גר.	פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר.	אין דער וייט 8 שפאלטען		
אין טעקסט—40	— — — —	60—	— — — —	4
זאכ'ן טעקסט—12	— — — —	18—	— — — —	8

אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער. אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמינ. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman